

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 26 του Σεπτεμβρίου 1904 | ΓΡΑΦΕΙΑ : 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 115

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

ΣΤΟ "ΧΡΟΝΟ" ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. JEAN MORÉAS

Αγαπητέ μου Τυχερόνιε,

Στο «Χρόνο» του Παρισιού (Temps 8 A o ù t 1904) τυπώθηκε μακρό χρονογράφημα του κ. Jean Moréas για τα θεατρικά μας πράγματα και για το γλωσσικό μας ζήτημα. Μέσα σ' αυτό συχνά αναφέρεται τ' όνομά μου κ' επικρίνονται κάποιες γνώμες μου. 'Ενόμισα πως έπρεπε ν' απαντήσω. 'Εστειλα σ' η σύνταξη του «Χρόνου» την απόκρισή μου. 'Η απόκρισή μου δεν εβάλθηκε στο «Χρόνο»: δόθηκε όμως στον κ. Moréas, και κείνος απάντησε σ' αυτή με δεύτερο άρθρο του καταχωρισμένο στο ίδιο φύλλο. (Temps 24 Septembre 1904). Μολταύτα και με όλη την αντιπαράθεση του κ. Moréas δε δείχνεται τι λογής είναι το γράμμα μου προς το «Χρόνο» και τι λέω και τι θέλω να πω με κείνο. Μόνο πως κοιτσορευτείται αλύπητα και παρουσιάζονται μεταποτισμένα κάποια του ξεσάδια, που δε χαρακτηρίζουν τίποτε. Τώρα το καιρό έγινε που έγινε, και δεν έχω καιρό μήτε όρεξη να φροντίσω για τη διώρθωσή του, μήτε και που θα μπορούσε να γίνει διώρθωση. Το μόνο που σε παρακαλώ είναι να βάλεις στο «Νουμά», αν έχει τόπο, ελληνικά μεταφρασμένο το γράμμα μου διόκληρο, καθώς στάλθηκε του «Χρόνου»: έτσι να μένη αυτού για την ιστορία μας.

Ίδου το γράμμα:

Τιμημένε Κύριε

Στο χρονογράφημά του για τη «θεατρική χρονιά στην Ελλάδα» που φάνηκε στο «Χρόνο», ο έξοχος ποιητής Jean Moréas, αν και μου κίνη την τιμή πολύ έπαινετικά ν' ανημιμονεύη το ταπεινό μου έργο, αυστηρά κρίνει το γλωσσικό «σύστημα» του έργου τούτου κ' άφορμή παίρνοντας από κάποια λόγια μου για την αρχαία τραγωδία, που τ' άγέννησαν της «'Ορέστειας» οι ταραχές, γράφει πως δεν έχουν πρωτοτυπία τα κριτικά άρθρα που τώρα γράφω, και πως οι γνώμες μου είναι παιδικάτικες και περιττές. Δυστύχημα για μένα, που μ' αναγκάζει, θέλω δε θέλω, να σας αντιγράψω εδώ τα κακόμοιρα αυτά κομμάτια παρμένα, λέξη προς λέξη, από το περιοδικό που πρωτοφάνηκαν («Κριτική» 23—24 Δεκέμβριος 1903). «'Η ψυχή αυτή (ή αρχαία), είτε στα λείψανα της καλλιτεχνίας, είτε στα ριστουργήματα του λόγου μας φανερώνεται, έχει γνωρίσματα που αδύνατο πλέον είναι σ' έμάς, ανθρώπους άλλους που μ' εχωρίζουν αείνους και μ' εχωρίζουν

από τους προγόνους μας κάθε λογής μεταβολές, αδύνατο είναι πλέον σ' έμας να αισθανθούμε και να γαπησούμε... 'Όμως και μαζί ή ψυχή αυτή κρύβει στοιχεία όμορφα; όλος διόλου γενικώτατα και άχάλαστα που δεν μπορεί παρά να συγκινούν τον άνθρωπο κάθε χρόνου και τόπου, πολύ περισσότερο έναν Έλληνα σ' αν έμας... 'Η άττική τραγωδία είναι χαμένη άγύριστα για μ' ες, και τίποτε δε φτάνει για να την αναστήση. 'Αδύνατο να περυστήσουμε τάχα τα δοκίμια όπως τ' ε παραστάιναν οι αρχαίοι: αδύνατο να τ' ε καταλάβουμε όπως τ' ε καταλάβαιναν εκείνοι: αδύνατο να μ' ες συγκινήσουν με τον τρόπο και με τ' ε βάθος που συγκινούσαν εκείνους. 'Η συγκίνηση που κυριεύει τον ελληνιστή, και κάθε άνθρωπο με τους κλασσικούς άνθημεμένο κάθε φορά που μελετά στο γραφείο του και που ξεδιαλύνει τ' ε κείμενα των αρχαίων ποιητών είναι κάτι σχεδόν όλος διόλου διαφορετικό, και στην ποσότητα και στην ποιότητα, από τ' ε συγκίνηση του κόσμου που γιόμιζε τ' ε βόθρα του Διονυσιακού θεάτρου στην εποχή του Περικλή. Την αρχαία αυτή συγκίνηση πρέπει τώρα να π' εμας να τ' ε ζητήσουμε από τους νέους... Οι δικοί μας οι κλασσικοί που θ' ε βγούνε (*) σήμερα ή αύρι, με την άδειν όλων των Ζωίλων και στο πείσμα του καθενός 'Επιμενίδη, θ' ε γνωρίζονται με κάποια ρωμαίικα πεζά και βάρβαρα όνόματα που θ' ε καταλήγουν σε ο που λ ο υ ς, σε α ρ η ς... 'Όμως και μέσα σ' όλα αυτά τ' ε σημάδια που τόσο παραλλάζουν και τόσο π' εμας είναι ξένα, υπάρχει και τ' ε σημάδι που μοιάζει με τ' ε δική μας την ψυχή, τ' ε αιώνιο, τ' ε ανθρώπινο, τ' ε έξω από τον τόπο και τ' ε χρόνο, που δε μπορεί παρά να γονατίσουμε μπροστά του και να λαχταρίσουμε... Και για τούτο παράσταση μ' ες αρχαίας τραγωδίας, μάλιστα μ' ες τριλογίας του Αίσχύλου, στο Βασιλικό θέατρο, όσο κι αν δεν είναι διόλου εκείνη ή αρχαία, είναι κάτι, είναι πολύ, για να μ' ες βυθίση σε μια θρησκευτική χαρά, για να μ' ες ύψωση σε μιαν άσύγκριτη απόλαψη, για να μ' ες κέρμη να λησμονήσουμε όλα τ' ε πεζά και τ' ε μέτρια και τ' ε άχαραχτήριστα και τ' ε λιγόζωα του σύγχρονου θεάτρου».

'Αναγκάζομαι, κύριε, να σας τ' ε σφηνώσω εδώ, φρεδιά πλατιά, ό' ε αυτά τ' ε κομμάτια για να σας δείξω πως ό κ. Moréas στην περίπτωση αυτήν ίσια ίσια έπαθ' εκείνο που με κατηγορεί: άπλοποίησε τις γνώμες μου με την εύκολία του παιδιού ή, αν αγαπάτε καλύτερα, με τ' ε θεία άφροντισιά του ποιητή. 'Επειτα, δεν πρέπει να ξεχνά κανείς πως τ' ε γρα-

(*) 'Η φράση μου γαλλικά, είναι: «il nous faut tourner les regards vers les grands poètes modernes». Φανερό πως έννοώ τους μεγάλους νεώτερους ποιητές όλου του πολιτισμένου κόσμου. 'Εν τούτοις ό κ. Moréas απαντώντας μου στον «Temps» δίνει άπρεπα άλλο νόημα στη φράση μου.

ψα ό' ε κ' ε τ' ε στην τύπο μου και για τ' ε τον τόπο μου. 'Αγαπώ, καθώς βέβαια και ό τελευταίος της φυλής μου, τ' ε δοξασμένη πατρίδα μου, και πιστεύω σε κείνη πιστεύω πως ή φλόγα της αρχαίας ψυχής και ε πάντα μέσα της, αν και θαμμένη ακόμα, κάτου από στάχτη περισσή. Μ' ε τι θέλετε; 'Απάνου από τ' ε παχιά τούτα στρώματα ένας άπαισιος βασιλιάς, ό Λογιοτατισμός, «ό κ' ες δαιμών της Ελλάδος», καθώς τον είπε ό μεγάλος μας έθνικός ποιητής ό Βαλαωρίτης, τριγυρίζει θριαμβευτικά. Κι άγωνίζεται να κέρμη τον κόσμο εδώ να πιστέψη πως ή αρχαία τραγωδία μπορεί να παίξει' εδω στο πρωτότυπο, γιατί όλος ό κόσμος έδω άκοπα τ' ε καταλαβαίνει και τ' ε αισθάνεται στο πρωτότυπο, γιατί πρέπει, αφού μ' ες τ' ε προσταξει εκείνος, όλος ό κόσμος έδω, θέλει δε θέλει, και με τ' ε μαχαίρι στο λαιμό, να καταλάβη και να αισθανθή τους αρχαίους τραγικούς, δίχως τ' ε βοήθεια κανενός άκάθαρτου έξηγητή! Κι αυτό λέγεται άπίλαψη καλαισθητική! Και όταν καιμιά φορά καταδέχεται ό Λογιοτατισμός να μεταφράση τους αρχαίους, τ' ε κάνει; Πρώτα, σκοτώνει τ' ε ζωή από τ' ε έργο που μεταφράζει: έπειτα μπαλασμώνει τ' ε νεκρό και μ' ες προσφέρει μια μούμια εκεί που περιμένουμε ζωντανό έργο φιλολογικό.

Κ' ετσι κάθε προσπάθεια αξία του ποιητή για να ξαναπλάση τ' ε αρχαία όμορφα κιντυνεύει να κατακρηθή άνούσις και να καταγγελθή σε να εΐταν έγκλημα έσχάτης προδοσίας. Κ' ετσι κάθε άληθινός ποιητής, νέος ακόμα και πυρωμένος από την όμορφα που κρύβεται στη ζωή και στη άλήθεια, στραβοκοιτάζεται από τον όχλο των μουντζουρωτών του χαρτιού, και ήλίθια σατυρίζεται από όλους εκείνους. Μέσα σε τέτοιον άέρα τέτοια γνώμη σ' αν τ' ε δική μου για την αρχαία τραγωδία, κ' εστερ' από την άπίστευτη συγκίνηση που άναψε ή παράσταση της «'Ορέστειας», δε μ' ε φαίνεται πως αξίζει να κρηθή καθώς τ' ε έκρινε ό κ. Moréas, τόσο άπόλυτα κυριευμένος από την αρχαία ώραότητα. Μήτε που τρέχω πίσω από πρωτοτυπίες μάταιες, σε περίπτωση που τ' ε χρέος μου μ' ε λεί τίποτε άλλο να μ' εν είμαι παρά ένας άπλός αντίλαλος της άλήθειας που ζητάνε να πνίξουν. Και είναι στιγμές που θ' ελα κάθε του Λόγου έργατης αναγκάζεται να θυμηθή τ' ε λόγια του κριτικού σας του Sainte-Beuve που είναι από τους πιο μεγάλους: «'Αν είχα δικό μου σύμβολο, θ' ε εΐτανε ή άλήθεια: και μόνη ή άλήθεια: και τ' ε άγαθό και τ' ε ώραίο ως οικονομηθούν όπως όπως».

'Ο κ. Moréas μιλεί σ' αυτό τ' ε άρθρο του, γενικώτερα και για τ' ε γλωσσικό μας ζήτημα. Τ' ε δυστύχημα είναι πως όσα λέει άπάνου και σ' αυτό μ' ες δείχνουν και κείνα πόσο θολωμένα τ' ε βλέπουν τ' ε ζήτημα τούτο και πόσο τ' ε συγχίζουν, και με τ' ε άσυγχώρητο τρόπο έξακολουθούν να τους παρεξηγούν τους πιστούς της δημοτικής γλώσσας. Δεν είμ' ε γώ ό κατάλληλος να σας φωτίσω αυτού για πράγματα που θ' ε τ' ε γνω-

ρίσετε καλύτερά μου σε τόπο που άκουστηκε πολλές φορές ή μεγάλη και άξιωματική φωνή του Ψυχάρη. Θα σημειώσω μόνο μια φράση του Μορέας, παρμένη από το χρονογράφημά του: «Η γλώσσα τούτη—γράφει για τή δημοτική μας γλώσσα—είναι γνήσια ελληνική...» «Δε μου επιτρέψη να τήν εξακολουθήσω τή φράση του, αλλάζοντάς τήν λιγάκι! «Και είναι καθιερωμένη από αιώνες όλους συμφορών και σκλαβιάς».

Και τέλος πάντων αν εύρισκονται μεταξύ μας πεζογράφοι και στιχοπλέχτες που να ξεχωρίζουν μεταφράζοντας—όπως μπορεί καθένας—τά κλασικά άριστουργήματα σε τρόπο που να ξαναζούνε τήν ελληνική ιδέα με όλη της τήν απλή και φωτεινή ομορφάδα, μέσα στους «popularistes», στους δημοτικιστές πρέπει να τους ζητήσουμε αιώτους, μέσα σε κείνους που θέλει να σάς παρουσιάση ο κ. Μορέας πως τάχα παραμελούν και ύποτιμούν τους αρχαίους. Μόνο δεν πρέπει να λησμονήτε πως οι «popularistes» αυτοί δουλεύουνε για να ξεθάψουν και για να ξανασιμώσουνε σ' εμάς με τό χρώμα της ζωής και της υγείας τους αρχαίους, τους μακρυσμένους από μας και τους θαμμένους κάτω από τὰ παχιά στρώματα της στάχτης του Λογικωτατισμού. Κι αυτό είναι το έργο της γλώσσας της ζωής και της υγείας, της δημοτικής, της εθνικής μας γλώσσας: και όμως για τή γλώσσα τούτη μίλησε ο κ. Μορέας με άμελεια που ξαφνίζει σαν έρχεται από ποιητή κι από τεχνίτη τέτοιο και με τέτοια συνείδηση, καθώς είν' εκείνος. Θα στοχάζονταν κανείς πως αυτά τὰ λέει όχι ο έκουσμένος γάλλος ποιητής, μα ο βρυκόλακας του νέου και λογικωτατού στιχοουργού που ζούσε στην Αθήνα εδώ και τριάντα χρόνια.

Μεγάλη χάρη θα σάς χρωστούσα, Κύριε, αν καταχωρίζατε τις γραμμές μου τούτες στο άξιότιμο φύλλο σας.

Με βαθύτατο σέβας

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΠΑΜΙΣΟ

Διάπλατος πέρα πέρα ο κάμπος τραγουδάει και το μυριόφωνο τραγούδι του θεόμορφα συντροφέβεται με το βαρύ σκοπό του ποταμού, που κατεβαίνει απ' τὰ Νόμια και χύνεται στού Νησιού τις άπέραντες πεδιάδες. Διαβαίνει το κρουστάλλινο νερό, άρροκνλά, μουμουρίζει, κατακνλά, στρομώνεται, τρέχει πότε γραμμή δλόισα, πού στο μάκρομα θαμπώνει το μάτι, και πότε στροφογυρίζοντας, μιá λάνεται και μιá φαίνεται στον κατάφυτο κάμπο, πού να το βλέπη κανείς από ψηλά τή νύχτα, μέσα στις άχνες άναλαμπές του φεγγαριού, θαδδῶ πως κάποιο φεῖδι θεόρατο είνε ξαπλωμένο και κοιμάται στις παχυνές πεδιάδες της Μεσοσίας. Στις όχτιές σταλάζουν τὰ βρεμένα κλαριά κ' οι καλοποτισμένες λέφνες άπαλά κι άνάλαφρα λυγίζουν, σά να χορέβουν σιγαλά στο άέρινο τραγούδι, πού πότε πότε μουμουρίζουν τὰ διπλόχρωμα φυλλαράκια τους: οι καλαμιές πυκνές κι δλόδροσες παραστέκουν στο πλάι κ' ή παράξενη άμμουδιά μοσκοβολάει απ' άκρη σ' άκρη απ' τις σμυρτιές και τις πιροδάφνες πού με τον καιρό λόγγο άμέριο έχουν πλέξει δίπλα της: άχ! παλιά μου ζωή! γλυκύτατα παιδιακία μου χρονάκια! έδῶ στο μεγάλο κοτόνι, πού τώρα τὰ σκίνα άπωνα το σκέπασαν, καθισμένος μίαν άβγούλα άκουγα πλάι—παιδάκι όχτώ χρονῶ—τή γιαγιά μου τήν καλή, να μου δίνη εύκτες και άγια λόγια... δίπλα το ποταμάκι πέραγε άργό κι άποστα-

μένο· οι λογισμοί μου τρέχανε κοντά του και πόθος μπερδεύε άρίστητος: το κορμί μου άκίνητο στο κοτόνι άπάνω· ή γιαγιά μου μύφελνε εύκτες και άγια λόγια... δίπλα το ποταμάκι σιγαλά κι άρροκνλητο διάβαινε κ' ή παιδιακία φαντασιά μου ταξίδεβε με τὰ διαμαντένια νερά! Τώρα τὰ σκίνα σκέπασαν το κοτόνι, νερά καινούρια σκόρπισαν ξένους άμμους, το ποτάμι μεγαλύτερο έκρυψε τήν πλατιά όχτιά, το χῶμα σκέπασε τή γιαγιά μου, όλα, όλα με τον καιρό σβήσανε και μου φαίνεται να εῖμαι ξένος, να μὴν ήρθα ποτέσ στα παλιά μου κατατόπια!...

Τι βουνά γῦρο! τι κάμποι κάτω! τι λόγγοι, τι φυτιές, τι ποτάμια, τι θύακια, και πέρα πέρα τι θάλασσα! Παράδεισος! Και τὰ βουνά πρασινομένα κι οι κάμποι, καρπεροί τὰ νερά άστέρωφρα όργώνουν και ποτίζουν τή γίς: ύπυρες κορδέλλες τὰ ποτάμια στού κάμπου τήν καταπράσινη φορεσιά: στο πλάι του ποταμού από πάνω, μπιστόνια, σταφίδες, άμπέλια, όλα με τάξη και μέτρο άφξάνονται και καλύτερέβουν: πεπόνια μυρωδιά, καρπούζια κατασαχαρμένα, καπνίλες γαλαχτερές, ροδάκινα γλυκόζουμα, όλα όλα απ' τήν Παράδεισο βγαλμένα, θρεμμένα με τὰ χιονάτα νερά, με το βουνήσιο, με το θαλασσινό άγέρο, με τον ήλιο τον ξεχωριστό, πού τότε ζεστά και πότε χιλά ζωγονά έπίκαιρα τον κάμπο της Μεσοσίας: κι έτσι το χειμῶ το κρύο λίγο, το καλοκαίρι ή όροσιά τόση, πού και το μεσημέρι περνά σαν άβγῆ.

Άκου γῦρο, γῦρο! πουλιάκια φτερουγίζουν, κελαιδοῦν καθ' ένα και το σκοπό του στο λάκκο άπάνω φωνάζει ο σφάρακλας σαν τον πιάνουν απ' το λαϊμό τον κακομοίρη! μισοχωμένη στο βοῦρκο, σουράει ή νεροχελώνα φουσκώνοντας τὰ μάγουλά της: χαιρέται τή λασιότα της τήν καλή. Ύστερα, σαν έρθη πιά ή νύχτα θά χαροκοπήση ή άργατεία: σ' όλο τον κάμπο θά χυθοῦν τὰ τραγούδια του χωριού, του βουνού και της ερμιās: θ' άναφτοῦν φωτίτσες φωτίτσες και γῦρο θά στηθοῦν χοροί: οι λυγρές με τὰ παλληκάρια, πού δουλέβαν τή μέρα, τραγουδοῦν, χορέβουν, γλυκοκουβεντιάζουν και ξεχνοῦν τήν κούραση.

Γλεποῦν. Γλεποῦν τήν καμπίτσια ζωή τους, τήν πολιτιμότερη ζωή της Ρωμοσύνης.

Νησι 7 του Τρυγητή 1904

ΜΑΡΚΟΣ ΓΕΡΑΝΗΣ

ΞΥΠΝΑ ΡΩΜΗ

ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΤΟ ΡΟΥΣΦΕΤΙ *

Μά με το να μη μας ταιριάζῃ το Σύνταγμα, και με το να μη το άκούμε, για τούτο πέσαμε σ' άλλο κακό.

Μείναμε χωρίς νόμους, κατακνήσαμε άκυβέρνητοι, ως καθώς το λεγε το παιδί του μακαρίτη του Ζαίμη, κείνου που ήτανε στην έπανάστασι.

Και τούτο το κακό δεν είναι μικρό, παρά μεγάλο, γιατί οι άνθρωποι δεν μπορούνε να ζήσουν χωρίς νόμους, άλλωτίως είναι χειρότεροι κι από τ' άγρια θηρία, γιατί και τούτα έχουν νόμους και ζοῦνε κατά τους νόμους τους.

Για τούτα και για τάλλα, χρειάζεται το λοιπόν, μιá ώρα άρχήτερα, ν' αφήσωμ' αυτό το Σύνταγμα, που δε μπορούμε να πᾶμε μπροστά, και να πάρουμε τους δικούς μας τους νόμους, που, ως καθώς είπα, να συμφωνᾶνε και με το φυσικό μας.

Οι νόμοι αυτοί είναι των παλαιών Έλλήνων, των

*) Η άρχή του στο φύλλο 112.

πατέρων μας, που κι εῖμετς για κείνους φανταζόμαστε, κι όλος ο κόσμος μας τιμάει.

Σήμερα ίσια ίσια, διάβαζα σε μιá φράγκικη έφημερίδα, μας κατηγορᾶνε μας τους Έλληνες, γιατί οὔλοι οι άλλοι, και Έγγλέζοι και Φραντζέζοι κι Άλλαμάνοι, ώφεληθήκανε και ώφελιόνται από τήν σοφία των παλαιών Έλλήνων, και σε κάθε πράμμα κείνους πρώτα κι άρχής συμβουλευόνται, και ό,τι καλό έχουνε, από κείνους το πήρανε, κι ό,τι μπορούν να πάρουν, με κάθε τρόπο προσπαθοῦνε να το άποχτήσουν.

Μεῖς μοναχά, που οὔλα τους μπορούσαμε να άποχτήσωμε, και να γίνωμε μεγάλοι και δοξασμένοι σαν κείνους, τίποτα δεν πήραμε, όλο τὰ φράγκικα κυνηγάμε, κι όχι τὰ φράγκικα, που είναι παρμένα από τους Έλληνες και είναι καλά, παρὰ τὰ καθ' αυτό φράγκικα, που είναι κακά.

Ό,τι καλό έχει το Σύνταγμα, τῶχει από τους Έλληνες, κι ό,τι κακό, από τους Φράγκους.

Το μόνο καλό του είναι, που στέκει σε τρεις στύλους, γιατί σε τρεις στύλους άπάνω μπορεί να κυβερνηθῇ ένα έθνος: και τή λευθεριά του να μη χάση, και να πᾶνε καλά και ή δουλειάς του.

Ός καθώς χρειάζεται σιδεροστιά με τρία ποδαρία για να σταθῇ άπάνω το κακάκι, έτσι τρεις στύλοι χρειάζονται για να κυβερνηθῇ ένας λαός, που βράζει και χυχλάζει, ως καθώς το κακάκι στη φωτιά.

Ός κι αυτή ή Θεότης είναι τρισυπόστατη, κι άπάνω σε τρία στέκει, Πατήρ, Υἱός και άγιον Πνεῦμα, Τριάδα ο μ ο ο υ σ ι ο ς κ α ι α χ ω ρ ι σ τ ο ς. Η άλλαις θρησκείαις, που είχανε το Θεό ένα μοναχά, κι όχι τρισυπόστατο, οὔλαις πέσανε.

Κι έτσι πρέπει να ήναι κι όχι άλλειώς ή Κυβέρνησι, γιατί ανισωτά κι είναι ένας ο στύλος, κείνος που θα είναι ο στύλος, θα κἀνη ό,τι θέλει τους άλλουούς, που θα είπη θα ήναι τύραννος: ανισωτά κι είναι δύο, ο ένας θα θελήση να γίνῃ παραπάνω από τον άλλο, θα πιαστοῦνε, κι όποιος νικήση τον άλλο, θα μείνῃ αυτός τύραννος, και δε συμφέρι.

Μά σαν είναι τρεις, ο ένας με τους δυό μαζή δε θα θελήση ποτέ να τὰ βάνῃ, γιατί κι ο ίδιος θα καταλάβῃ πως κι οι δυό μαζή θα τον νικήσουν. Για τούτη τήν αίτία, με τον ένα πάντα θα τὰ βάνῃ, και τότες ο άλλος μπένει στη μέση, και δεν άφίνει τον ένα να φάῃ τον άλλο, γιατί τούτο είναι κι αυτόνου το σύμφορον: σαν φάῃ τον ένα, ύστερα θα φάῃ και τον άλλο.

Έτσι και οι τρεις, ο καθένας με τήν βοήθεια πότε του ένου και πότε τ' άλλουού, μένουν στη θέσι τους, και πάντα τρεις είναι.

Για τούτο οι Έλληνες, όλους τους νόμους που κάνανε για να κυβερνηθοῦνε, τηράγανε πρώτα κι άρχής να τους θεμελιώσουν σε τρεις στύλους, για να ήναι στερεοί.

Πρώτος στύλος ήτανε ο Βασιλειάς, δεύτερος ήτανε οι μεγαλοσιάνοι, όχι κείνοι, που είχανε πατέρα μεγαλοσιάνο, αλλά κείνοι που κάνανε καλό στον τόπο, κι ο τόπος τους είχε σε ύπόληψι και τους ήκανε μεγαλοσιάνους του.

Τρίτος στύλος ήτανε ο ίδιος ο λαός.

Ο Βασιλειάς τή μιá μεριά κι οι μεγαλοσιάνοι τήν άλλη, σκεπτόσανε μαζή, κι άφου συμφωνάγανε σ' ένα πράμμα, το λέγανε του λαού, κι ανισωτά το βρισκε καλό ο λαός, γινόντανε, άλλειώς τίποτα.

Ο λαός πάλι, με το να ήναι ικανός να ξεχωρίση το καλό, μα δεν ξέρι με τι τρόπο να το κἀνη, γιατί είναι άμαθος, δεχότανε μοναχά, ή δε δεχότανε ό,τι του λέγανε ο Βασιλειάς κι οι μεγαλοσιάνοι, και δε

μπορούσε ν' αλλάξει τὸ νόμο, γιατί, ὡς ἀγράμματος ποῦ εἶναι, μπορούσε ἀντί νὰ τὸν φτιάσῃ νὰ τὸν χαλάσῃ.

Τοῦτον τὸν τρόπο τὸν βρήκανε καλὸ καὶ οἱ Ἑγγλέζοι καὶ καταλάβαινε, πῶς μὲ τὸν ἴδιον τρόπο ἔπρεπε κι' αὐτοὶ νὰ κυβερνηθοῦνε. Μὰ δὲ μπορούσαν νὰ τὸ κερτορώσουν, γιατί εἴχανε Βασιλείᾳ, μὰ ὁ βασιλεὺς τοὺς δὲν ἤτανε ἀπὸ τὸ ἔθνος, ὡς καθὼς οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, ποῦ εἴχανε τὸν παλαιὸ καὶ οἱ Ἕλληνες, ἀμὴ ξεχωρίζανε ἀπὸ ἔθνος καὶ λεγόσανε ἐκ Θεοῦ, καὶ οἱ ἴδιοι ἦσαν καὶ Πατριάρχιδες.

Εἴχανε καὶ κάτι μεγαλοσιάνους, μὰ ὄχι σὰν τοὺς μεγαλοσιάνους τῶν Ἑλλήνων, ποῦ μεγαλοσιάνοι γινόνσανε μοναχοὶ τοὺς, κι' ὄχι ἀπὸ τὸν πατέρα τοὺς. Εἴχανε γιὰ μεγαλοσιάνους τοὺς μιλιάρδους, ποῦ εἶναι μεγαλοσιάνοι ὄχι ἀπὸ τὸν ἐαυτὸν τοὺς, παρὰ ἀπὸ τὸν πατέρα τοὺς.

Ἀπὸ δὲν εἴχανε, παρὰ κάτι ἄλλους, ποῦ τὸς λέγανε ἀντιπροσώπους στῆς κοινότητα ἀπάνω.

Γιὰ νὰ φτιάσουνε τῆς τρεῖς κολώναις μ' ὅτι εἴχανε, μηχανευτήκανε γιὰ τὸ λαὸ νὰ πάρουνε κείνους ποῦ ἤσαν ἀντιπρόσωποι στῆς κοινότητα ἀπάνω, καὶ εἶπανε τί λαός, τί κοινότητα, κι' ἐτοὶ βαλανε τῆς δυὸ κολώναις, τὴ Βασιλείᾳ καὶ τῇ Βουλῇ, γιὰ τὸ λαό.

Μὰ τοὺς λείπανε οἱ μεγαλοσιάνοι γιὰ τοὺς μεγαλοσιάνους, πήρανε τοὺς μιλιάρδους, κι' ἐτοὶ τρίτη κολώνᾳ μπήκανε αὐτοὶ.

Αὐτὸ εἶναι ποῦ ἀκούτε τὸ ἐγγλεζικὸ Σύνταγμα, ποῦ καὶ τ' ὄνομά του ἀκόμα δείχνει, πῶς δὲν εἶναι Ἑλληνικὸ, γιατί οἱ Ἕλληνες δὲν εἴχανε Σύνταγμα, παρὰ τὸ Σύνταγμα τὸ λέγανε πολίτευμα.

Εἶναι τρισυπόστατο, γιατί στέκει σὲ τρεῖς κολώναις, μὰ δὲν εἶναι ὁμοούσιο, γιατί ἄλλο πρᾶγμα ὁ Βασιλεὺς του, ἄλλο πρᾶγμα οἱ μιλιάρδοι του κι' ἄλλο οἱ ἀντιπρόσωποι, κι' ὄχι ἓν πρᾶγμα, ὡς καθὼς ἦτανε τὸν παλαιὸν καιρὸ ὁ Βασιλεὺς, οἱ μεγαλοσιάνοι κι' ὁ λαός, ποῦ ὅλοι τοὺς ἦσαν ἀπὸ τὸ ἔθνος, μήτε ἀχώριστο, γιατί χωριστὰ ἀποφασίζει ὁ Βασιλεὺς, χωριστὰ οἱ μιλιάρδοι καὶ χωριστὰ οἱ ἀντιπρόσωποι, καὶ ὄχι μαζὴ, ὡς καθὼς οὔλοι μαζὴ, τὸν παλαιὸν καιρὸ, ἀποφασίζανε οἱ Ἕλληνες.

Μὰ καὶ τέτοιο ποῦ τὸ κάνανε, εἶναι καλὸ γιὰ τοὺς Ἑγγλέζους, πρῶτα κι' ἀρχίς, γιατί δὲ μπορούσαν νὰ τὸ κάνονε καλλίτερα, καὶ δευτερότερα, γιατί εἶναι ἀληθινὸ καὶ ὄχι ψεύτικο. Τὸ φτιάσανε μ' ὅτι εἴχανε κι' ὄχι μ' ὅτι δὲν εἴχανε, σὰν ἐμεῖς.

**

Κακό ψυχρὸ κι' ἀνάποδο γιὰ μᾶς.

Πρῶτα κι' ἀρχίς, γιατί μεῖς μπορούσαμε νὰ τὸ κάνομε καλλίτερα ἀκόμα. Ἐμεῖς δὲν εἴχαμε τὸ ἐμπόδιο, ποῦ εἴχανε οἱ Ἑγγλέζοι, νὰ τὸ κάνομε ὁμοούσιο καὶ ἀχώριστο, ὡς καθὼς τὸ εἴχανε οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, σὰν Ἕλληνες ποῦ εἴμαστε κι' ἐμεῖς.

Δευτερότερα, γιατί ἐμεῖς τὸ φτιάσαμε μ' ὅτι οἱ Ἑγγλέζοι εἴχανε, κι' ἐμεῖς δὲν εἴχαμε, καὶ γιὰ τοῦτο τὸ Σύνταγμα τῶν Ἑγγλέζων εἶναι ἀληθινὸ, τὸ δικὸ μας ψεύτικο, καὶ μεῖς τὸ νὰ ἦναι ψεύτικο, ἓνας μεγάλος πολιτικός τ' ὠνόμασε καὶ κ α ρ α γ κ ι ὁ ζ ι κ ο.

Κι' ἀλήθεια ψεύτικο καὶ καραγκιόζικο κι' ὅτι εἶπη κάνας εἶναι.

Γιὰτί μεῖς λαός εἴμαστε μοναχά, πήραμε καὶ Βασιλείᾳ, μὰ ὁ Βασιλεὺς μας εἶναι χθεσινός κι' ὄχι σὰν οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, πᾶχουν στὴν Ἀγγλίᾳ, καὶ τοὺς λένε πῶς εἶναι ἐκ Θεοῦ, καὶ τοὺς εἴχονε κερτορῶν ἀπὸ χίλια χρόνια.

Μιλιάρδους δὲν εἴχαμε.

Εἴχανε οἱ γονεοὶ μας τοὺς προεστούς καὶ τοὺς κερτορῶνους, μὰ κείνοι οὔλοι συχωρεθῆκανε. Ἀπὸ τοὺς ἄλλοι τοῦ τόπου καλὸ δὲν εἶδε, γιὰ νὰ τοὺς εἶπη κάνας μεγαλοσιάνους.

Μήτε ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ εἴχαμε, γιατί στὴν Ἀγγλίᾳ, αὐτοὶ ποῦ γίνονται ἀντιπρόσωποι, πρῶτα κι' ἀρχίς εἶναι πλούσιοι, καὶ δὲν ἔχουν ἀνάγκη νὰ πάρουνε ἀπὸ τὸ ἔθνος γιὰ νὰ ζήσουν, ὡς καθὼς κάνονε οἱ δικοὶ μας. Ὑστερα εἶναι οὔλοι τοὺς ζυμωμένοι μὲ τὸ λαό, καὶ αὐτοὶ γνωρίζουν τὸ λαό, καὶ ὁ λαός τοὺς γνωρίζει, ὡς καθὼς, ἓναν καιρὸ, οἱ πρωτόγεροι τοῦ χωριοῦ γνωρίζανε τοὺς χωριανούς ὄλους, κι' οἱ χωριανοὶ τὸν πρωτόγερο.

Τέτοιους ἀντιπρόσωπους χρειάζομαστε, γιὰ νὰ κάνομε ἐγγλεζικὸ Σύνταγμα, καὶ τέτοιους δὲν εἴχαμε, καὶ μεῖς τὸ νὰ μὴν τοὺς εἴχαμε, ἐκάναμε τοὺς βουλευτᾶδες, ποῦ δὲν εἶναι ἀντιπρόσωποι, γιατί οὔτε αὐτοὶ ξέρουν τὸ λαό, οὔτε ὁ λαός αὐτονοῦς.

Κι' ὕστερα οὔλοι τοὺς μὲ τὴν καλπονόθευσι καὶ μετὸ βουπέτι γίνονται.

Γιὰ τούτοις τῆς αἰτίας δὲν εἶναι οὔτε ἀντιπρόσωποι, οὔτε βουλευτᾶδες, παρὰ ψευτοβουλευτᾶδες.

Μὲ τέτοιους ψευτοβουλευτᾶδες καὶ μετὰ Βασιλείᾳ, ποῦ τώρα πιάνει ῥίζα μὲ τὰ πολλὰ ὀρθόδοξα βασιλόπουλα, ποῦ μᾶς ἔκανε, κάναμε τὸ Σύνταγμα μὲ δυὸ ποδαρία, γιατί μεγαλοσιάνους δὲν εἴχαμε.

Τὸ Βασιλεῖά τῆ μιᾶς μεριάς, καὶ τὴν ψευτοβουλή τὴν ἄλλη.

Κ' ἐτοὶ γίνηκε ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνῃ, ὅπως τὸ λένε οἱ προπάτορές μας.

Ἡ ψευτοβουλή πιάστηκε μὲ τὸ Βασιλεῖά, νίκησε ἡ Βουλή, κι' ἐπῆρε τὰ πρᾶγματα στὸ χέρι, ὡς καθὼς τὸ εἶδαμε.

Οἱ ψευτοβουλευτᾶδες μᾶς τώρα εἶναι τὸ πᾶν αὐτοὶ μᾶς ὀρίζουν, καὶ μᾶς κάνονε ὅτι θέλουνε, ποῦ θὰ εἶπῃ μᾶς τυραγνῶνε.

(Ἀκολουθεῖ)

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΣΠΗΛΙΩΤΑΚΗΣ

Πρ. Ὑπουργός

ΜΙΚΡΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Ὁ Διαγωνισμὸς μᾶς ὄχι μόνο μᾶς φέρνει καλούτσικες νοστιμιές, παρὰ καὶ νοστιμιές χρήσιμες. Ἡ ἱστορία ἄξια τοῦ ἀσχισμένου πανιου μᾶς εἰδείχνε σὲ τί κατάστασι βρισκονται τὰ Σκολεῖά μας. Τώρα πάλι ἡ νοστιμιὰ τοῦ κ. Σταμάτη, ποῦ τῇ βραβεύουμε κιόλας, μᾶς δείχνει τὴν ἀνοησίαν γίνονται μετὰ στὸ Στρατό.—δείχνει μ' ἄλλους λόγους πῶς ὁ δασκαλισμὸς τρώει καθὼς σάρκα τοῦ ἔθνους. Κ' εἶναι πῶς ἀπελπιστικὸ ποῦ τὸν καλοκαθίζουν τὸ σκολαστικισμὸς οἱ στρατιωτικοὶ καὶ οἱ ναυτικοὶ παρὰ τοῦ τὸν διαφεντεύουν οἱ δασκάλοι. Γιατί τῶν δασκάλων τοὺς εἶναι τὴ ψωμί τοὺς, ἐνῶ μετὰ τοὺς στρατιωτικούς εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ προτίμησι, ἔρα κουταμάρα.

Νὰ λοιπὸν ἡ νοστιμιὰ ποῦ βραβεύουμε.

«Ὁ Λογίας»

α—Ὁ λογίας κάνει ὀνομαστικὴ κλίση.

α—Γιάννης Χαρούμπας.

α—Ἐδῶ εἶμαι.

α—Ὁρᾶ χαντακουμέν' ! Σοῦ εἶπα, ὄντας σοῦ κράζω τὸ νομά, νὰ λές ἀπακρών,» καὶ ἄς εἶσαι δῶ».

Ὁ κ. Σταμάτης λοιπὸν, ἀφοῦ μᾶς δώσῃ, παρακαλοῦμε, τάληθινὸ ὄνομά του, ἄς περάσῃ νὰ πάρῃ τὸ μικρὸ μᾶς βραβεῖο.

Ὁ ἀ παρατηρήσομε ὅμως τοῦ κ. Σταμάτη πῶς ἐκεῖνο τὸ «κάνει ὀνομαστικὴ κλίση» εἶναι πολὺ ἄσκημο. Δὲν ξέρω ἂν τὸ διάβασμα τοῦ καταλόγου τὸ λέν ἐτοὶ μέσα στὸ Στρατό. Ἄν τὸ λέν ἐτοὶ, ὄριστε ἄλλη μιὰ ἀπόδειξι σκολαστικισμοῦ. Τὸ σωστὸ ρωμαῖκόν, καὶ τὸ μόνο κυριολεχτικόν,—τὸ μόνο δηλαδὴ ποῦ δίνει σωστὰ τὴν ἰδέαν,—εἶναι ἀδιαβάζει τὸν κατάλογο.»

Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη μᾶς παρατήρησι. Κατὰ τᾶλλα ἡ νοστιμιὰ τοῦ κ. Σταμάτη εἶναι ἀπὸ τίς καλῆς—νόστιμη, λιγόλογη, ἠθολογικὴ.

Ἄλλη ἠθολογικὴ νοστιμιὰ ποῦ λάβαμε εἶναι ἐνὸς κυρίου Δασκάλου ραγιά. Εἶναι ὅμως πολὺ βιαστικὰ γραμμένη, πᾶσι νὰ πῇ σκοτεινὰ, μ' ἄρκετὰ περιττὰ λόγια καὶ μ' ὄλο τὸ σέβας παρατηροῦμε πῶς ἓνας δασκάλος

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

ΑΠΟΛΥΤΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Γράμμα πρὸς τὸν Ἄ Ἐξάρχου ποῦ μὸς ἀπέρωσε τὸ δῆγημά του Σ τ ἦ ν Κ ε ρ α σ ι ᾶ. («Νουμᾶ» φύλλο 105)

(Συνεχεῖα)

Ἐδῶ θὰ μὲ σακώσης! Ὅθ μὲ βρωτῆξης δηλαδὴ γιατί σε μαλλῶνω. Καὶ γῶ, θὰ μοῦ πῆς, γράφω ἀ π' ἔ δ ῶ, ἂν καὶ κανονικώτερο τὸ ἀ π' ὀ δ ῶ. Ἡ διαφορὰ, φίλε μου, μεγαλὴ. Μεγάλῃ καὶ σπουδαίᾳ. Θαρῶ μάλιστα πῶς σοῦ τὴν ἔχω κιόλας σημειωμένη πρὸ ἀπάνω στὸ γράμμα μου, σὰ σοῦ ἔλεγα πῶς δὲν τὰ χρειάζομαστε τὰ τέτοια καὶ μᾶς χαλνοῦνε τὴν γλώσσα. Εἶναι περιττὰ. Περιττὰ τὸ ἀ π' ἔ δ ῶ, τὸ κα τ' ἔ κ ε ῖ, τὸ ἀ π' ὀ τ' ἔ σ ε ῖ ν α, τὸ ἀ π' ἔ κ ε ῖ ν η, τὸ ἀ π' ἔ κ ε ῖ τ, τὸ ἀ λ λ' ἔ γ ῶ, τὸ παρ' ὀ τ α ν καὶ τὰ λοιπὰ. Σ' ἀφρὰ μπορούμε καὶ πρέπει νὰ κολουθήσομε τὸν κανῶνα. Ὁ κανῶνας ὑπάρ-

χει νὰ τὸν καταστρέψομε; Ὅχι, ἀφοῦ τὸν ἔκαμε ὁ λαός. Ἄν τὸν καταστρέψομε, δὲν ἔχομε γλώσσα, ἔχομε σαλάτα. Μιὰ στιγμή καὶ θὰ μὲ καταλάβῃς. Ἄλλαξε ἡ γλώσσα μᾶς ἢ δὲν ἀλλάξε ἀπὸ τοῦ Ὀμηρου τὰ χρόνια στὰ δικὰ μας; Ἀλλάζοντας, ἀκολούθησε ἢ δὲν ἀκολούθησε νόμος; Ζήτημα δὲν εἶναι. Στους νόμους τῆς ἀλλαγῆς χρεός λοιπὸν καὶ μεῖς νὰ προσέχομε, εἰδεμὴ δὲ γράφομε δημοτικὴ. Πῶς ὅμως νὰ προσέχομε στους νόμους, ὕστερις ἀπὸ κείνα ποῦ εἶπαμε πῶς ἀπῶλυτους νόμους δὲν κρατοῦμε; Κρατοῦμε, κάθε φρατὰ ποῦ εἶναι ἀνάγκη, κάθε φορά ποῦ μᾶς τοὺς φανερῶνε ξάστερα στὴ γλώσσα τοῦ ἴδιος ὁ λαός, κάθε φορά ποῦ τοὺς ξέρουμε, καὶ ἀκόμη πρὸ πολὺ κάθε φορά ποῦ τὸ πρὸ ἐφοκο εἶναι νὰ τοὺς κρατήσομε. Τὸ κάτω κάτω τί τρέχει; Συχνὰ κάνομε λάθος, μόνο καὶ μόνο γιατί ἀγνοοῦμε τοὺς νόμους. Εἶναι ἢ δὲν εἶναι τὸ δικὸ μας τὸ ἀ π' ὀ δ ῶ ν α τὸ δυνατό ἀπὸ τᾶλλα φωνήεντα; Εἶναι. Τότες, ἀμα τὸ μάθομε, κοντὰ στὸ νοῦ κ' ἴδιοι μᾶς θὰ τὸ ποῦμε πῶς ἀμέσως γίνεται ἡ γλώσσα μᾶς ἢ φιλολογικὴ πρὸ ὁμορφῆς, μιὰ καὶ συμμορφωθῇ, ὅσο τὸ δυνατό, μὲ τὸ νόμο. Τὶ γυρέβομε, γιατί ἐδῶ πρὸς κεινὰ τὸ ζήτημα γενικῶς; Γυρέβομε τὴν ὁμορφίαν, γυρέβομε τὴν ἐντέλειαν, γυρέβομε τὴν ἀλήθειαν. Γι' ἀφρὰ ἀκούμε καὶ τὴν ἐπιστήμη, ἀκούμε τὴν ἱστορίαν, δηλαδὴ τοὺς ὀραίους νό-

μοὺς τοὺς ἱστορικούς ποῦ μεταμορφίσανε τὴ γλώσσα μᾶς, ποῦ ἀλλαγή ἀλλαγὴ καὶ σερά σερά τὴ συνεδένονε ἀρμονικὰ μὲ τὴν ἀρχαίαν μᾶς τὴν ἑλληνικὴν. Ἀκούμε καὶ τὸ λαὸ μᾶς, ποῦ ὅλη μέρα συνηθίζει τοὺς δό κ ι μ ο υ ς τύπους. Φτάνει νὰ τὸ μάθομε πῶς τὰ κανονικὰ εἶναι τὰ δικὰ του, καὶ θὰ τὰ γράφομε, δὲ γίνονται λόγο δὲν ἔχομε νὰ μὴν τὰ γράφομε; θὰ γράψομε καὶ τὸ ἀ π' ὀ δ ῶ, καὶ τὸ τὸ ἀ π' ὀ κ ε ῖ, καὶ σωρὸ ἄλλα, ποῦ ἢ καθαρέβομα μᾶς τὰ χάλσα, μᾶς τᾶκαμε ἀ π' ἔ κ ε ῖ, μᾶς τᾶκαμε ἔ μ π ρ ὸ ς (ἀντὶς ὀ μ π ρ ὸ ς), μᾶς τᾶκαμε ὅ τι μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῇ, μὰ ποῦ ἐρχόμαστε σήμερα νὰ τὰ βάλουμε στὸν ἴσιο δρόμο, στὸ δρόμο τῆς ἀλήθειας, καὶ ποῦ θὰ τὸ καταφέρομε χωρὶς κόπο κανένα, ἐπειδὴ ἀφρὰ διόλου καταθερωμένα δὲν εἶναι. Ἡ δουλειὰ μᾶς ἐμᾶς, νὰ διαλέγομε ὀρθὰ, ἱστορικὰ καὶ φρόνιμα. Νὰ σοῦ φέρω καὶ ἄλλο παραδειγμα; Ὅριστε, γιατί τὸχῶ καὶ κερμῶ. Γνωστὸ πῶς στὴ γλώσσα μᾶς τὸ ἀπὸ ἀρχικῶς—ἄς ἀφήσομε γιὰ τὴν ἄρα τᾶλλα τὰ φωνήεντα—ξήχησε καὶ γᾶθηκε λ. χ. β ρ ῖ σ κ ω, γ ῖ δ ι (α ἰ γ ῖ δ ι ο ν), μ π α ἰ ν ω, μ π ᾶ ζ ω, ν ο ἰ κ ι, ν τ ρ ῆ π ο υ μ α ἰ, β ω τ ῶ, σ κ ᾶ ρ α (ἐσχάρα), τ α ἰ ρ ἰ (ἐταίριον) κτλ. Ὁ ἴδιος νόμος, πολὺ ὁμορφα, ἐνέργησε καὶ στὴ συλλαβικὴ τὴν ἀ φ ῆ σ η, ποῦ ὡς τόσο τὴ λέμε λαμπρὰ καὶ ἀ β γ α τ ἰ σ μ ὀ — χ ρ ο ν ι κ ὸ ς, σ υ λ λ α β ἰ —

Έπρεπε να τα καταφέρω πολύ καλλίτερα. Να την ή νοστιμιά, κι ο φίλος «Νουμάς» θα προσπαθήσει να την τυπώσει απ'αλλάχτα όπως την έλαβα.

«Η θκννή στο νόρτικα της εκκλνθίδε ενός χωριοῦ.

«Ένας παπᾶς κρατώντας ένα μισοκαμένο κερι άντίς καλέμνι, καμώνεται πῶς γράφει: μ' αυτό όνόματα, πού τ' άραδιάζουν πολλές γυναίκες στεκαμένες δλόγυρά του και φρίχγοντας από μια πεντάρα στο δίσκο του, για να τᾶ μνημονέψη σε λίγο.

«Μιά γυναίκα—'Αμᾶ σύ παπά μου, δε γράφεις τίποτις αφτό είναι κερι.

«Παπᾶς—Τᾶ δουλειά σου, χριστιανή μου, κ' εγώ άργότερα θα τᾶ ξεσηκίσω βλα όσα πού γράφω.

Δόσκαλος Ραγίδε»

Με τᾶ Διαγωνισμό αυτό έγινε άρχᾶ να μᾶς στέλνουν και Γνωμικά, και χαιρούμαστε. Ορίστε τᾶ Γνωμικά του κ. Πραχτικοῦ.

«1. Ο έρωτας δέν είναι στραβός, όπως λένε, μόνε κλειστά μάτια του όσον πρόκειται νάνοίξη τᾶ στόμα του.

«2. Η γυναίκα κ' ἡ άγρικγκινάρα ένα βρία'τες για να φᾶς με γούστο.»

Νά μήν ξεχνάτε, παρακαλούμε, όσοι καταπιάνεστε γνωμικά, πῶς αυτό τᾶ είδος είναι τᾶ δυσκολώτερο απ' όλα. Οχι μονάχα ἡ ιδέα πρέπει να είναι καλή, παρά κ' ἡ λογολογία άψευδάδιαστη. Μι συλλαβᾶ, τί λέω; ένα γράμμα παραπανιστό σου τᾶ καταστρέφει τᾶ γνωμικό. Στόν αριθμό «μάτια του» και «στόμα του» είναι λάθια, άφου μπορείς να πᾶς μονάχα «μάτια» και «στόμα». Μά και τᾶ πρόκειται δέν καλοκατεβαίνει. Πρότυπο γνωμικό είναι τᾶ γνωστό από τᾶν Αντιγόνη.

Οὔτοι συνέχθην, αλλά συμφιλιεῖν εἶθον

Ένας κύριος Παράμερος μᾶς έστειλε δυᾶ επιγράμματα, μᾶ με λίγη ούσια και πολύ άσκημα γραμμένα και στιχουργημένα. Παραδείγματα (1). «Τᾶ λουφᾶν άρπάζεις» άντίς «τᾶ λουφᾶ άρπάζεις». (2) «Νά κόβεται για τᾶ βασιλᾶ» δὲ θᾶ πᾶ, όπως τᾶ βάζει ο κ. Παράμερος «να πολεμᾶς τᾶ βασιλεία», παρά να διαφεντεύεις τᾶ βασιλεία.»

Τάόλουθο επίγραμμα είναι προσεχτικᾶ γραμμένο κ έχει μερικᾶ ούσια. Τέστειλε ένας «Ρωμίδε»

Στόν Παρθενώνα.

Πῶς σου ταιριάζει, Παρθενώνα, τᾶ χρώμα τᾶ κοκκινωπᾶ! Ομοία μ' ἑσένα κοκκινίζω κάθε φορᾶ πού θᾶ ντραπᾶ.

Στά νιάτα σου λαμποκοποῦσες στη δόξα πού ἄπλωνε μπροστά σου Κόσμος πού δὲ θᾶ ζαναγίνη.

Και κοκκινίζεις με τᾶ χάλια πού δείχνει στά γεράματά σου Η σημερινᾶ μᾶς Ρωμιστόνη.

Ο ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ (*)

(Watson)

'Απρίλη 'Απρίλη, γέλα σάν παιδούλα, και σε μιά στιγμούλα σάν παιδούλα κλάψε.

'Απρίλη πού στ' αἴφι μου κελαϊδᾶς σᾶ νύφη, ὁ σου πᾶ, ψυχή μου, τί με τυραγνᾶ,

'Απρίλη 'Απρίλη, κλάψε σάν παιδούλα, μᾶ σε μιά στιγμούλα γέλα μου ξανά.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

(*) Στᾶν 'Αγγλία ὁ 'Απρίλης είναι άκατάστατος, αλλάζοντας συχνᾶ πολλές φορέ: τᾶν ἡμέρα από βροχᾶ σ' ἥλιο.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Συνέχεια)

ΓΥΡΙΣΜΑ

Έπρεπε να γυρίσω. Άν και εἶχα πῶθο να μείνω 'στᾶν Άμπλιανη, ἢ τουλάχιστο να τραβήξω μέσ' τᾶν Εὐρυτανία πού άρχινούν ωρικά μέρη.

Πίσω απ'τᾶ βουνοῦ εἶνε τοῦ Κ ρ ι κ ε λ ο υ, χωριῶ μεγάλο και καλᾶ ἄλλᾶ με διάφορεσ συνήθειεσ. Τᾶρα θα φέρουνε δρόμο ἀμαξιτᾶ από τᾶ Καπερνήσι. Ἄλλᾶ ἑλληνικό σχολετο δέν ἔχει τᾶ χωριῶ.

Ἄριστερᾶ φαίνεται ἡ Καλλιακούδα πού σκοτώθη ὁ Μάρκος Μπότοσαρης. Μακριᾶ ἡ κορυφᾶ του Βελουχιού, τοῦ ωραίου αὐτοῦ βουνοῦ πούχω κρυφᾶ λαχτάρα να τᾶ ιδᾶ.

Λυπημένος γύριζα 'στᾶ Μεγάλᾶ Παλούκοθα, χωριῶ ποιμενικό, να ξεναχτήσω. Εἶχα συνοδοιπόρο μου ένα λεβέντᾶ Ἄμπλιανίτᾶ. Ἐτραγουδᾶσε. Τότε κατάλαβα πῶσο ωρικά είναι τᾶ τραγούδια μᾶς' χωρίς κλά-

* Η άρχᾶ του στο 108 φύλλο τοῦ «Νουμά».

ψεσ και ρινοφωνιεσ, ὁ φυσικός ἑκείνοσ Ἄραμιοσ, πού ἦτα ὡσαν ὁ φανταστικός Τραγουδιστήσ μου να ἔλαθε σάρκα, ἔλεγε:

'Ενόχτωσα και ποιόν θα ιδᾶ και ποιόν θα χαιρετήσω; Να χαιρετήσω τᾶ κλαριᾶ, ἔρσιᾶ εἶναι γεμισμένα. Να χαιρετήσω τᾶ βουνα, χιόνια 'χουν στείλαμένα. Να χαιρετήσω τᾶς ξανθεσ, χολιούν οἱ μαυρομάτεσ. Να χαιρετήσω άνύπανδρεσ, σκάζουν ἡ παντρεμένες, Να χαιρετήσω ὅπου αγαπᾶ, εἶναι βαρεία 'ε τον ὕπνο. Να τᾶν ξυπνήσω ντρίπουμαι, να τᾶσ εἰπᾶ ντεριέμαι. Μα να τ' αἰφήσω ἀφίλητο, ταχιά γελάει μεμένα. Μπεζεύω δένω τ' αἰλογο, κρεμάω τᾶ τουφέκι, Φιλᾶ τᾶ μάνα μιά φορᾶ, φιλό τᾶν κόρη δέκα...

Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΑΣ

Ἄπειρα ἔχει να πᾶ κανείς για τᾶν Ἑλλάδα. Ἐπειδᾶ ὁ ιστορικός τᾶσ βίεσ είναι μακρέσ, και ὁ τόποσ τᾶσ σε κεντρικό και καλᾶ μέρος τᾶσ γᾶσ, γιαυτό εἶνας πού γράφει γιατᾶν δέν μπορεί να τᾶ εἰπᾶ όλα. Ἐκαμαν μελέτεσ σοβαρέσ, ὀδοιπορικά εἰσυντάξαν, συλλογᾶς ἐθίμων κατάρτισαν, ἱστορίεσ ἔγραψαν. Δέν εἶναι προσᾶ και εὐχάριστα σε ὄλουσ. Ἄλλοι ἔγραψαν ὑπεροπνητικᾶσ ἀναμνήσεισ. Οἱ περισσότεροι ὄλο για γεωγραφικά πράγματα ἀμυθισθησίμα και ξερᾶ μιλοῦν. Μερικοί δε ἀριθμοῦν και εἰκονίζουν τᾶ κοιτοσμαγαζειᾶ τᾶν χωριᾶν, ὅπου ἐγνώρισαν ὄλουσ τοῦσ ψευτοπολιτισμένους τοῦ μέρουσ, και ὅπου ἔπερασαν τᾶ ταξιδι τοῦσ χαρτοπαίζοντασ.

Στίε ἐννοπωσοῦλεσ μᾶς θα γράφουμε κάτι τι πού παραλείψαν ἑκείνοι, ἢ καλᾶτερα θα διαλέξουμε ἑκείνα πού φάνηκαν μὲν ἑπουσιώδη, εἶναι ὅμοσ πούλᾶ χαρακτηριστικᾶ. Τᾶ τρώει ὁ λαόσ, πού κάθεται, πῶσ ντύνεται, πῶσ διασκεδᾶζει, τί αγαπᾶ, πῶσ δουλεύει, πᾶτε θεωρεῖ τόν ἑαυτόν του δυστυχᾶ, πᾶᾶ εἶναι ἡ εὐτυχία του και ἄλλα τέτια, μικρέσ μικρέσ λεπτομέρειεσ πού ζωγραφίζουν τόν ἱδιωτικό βίο ἢ ἄλλιᾶσ, ὅπουσ λέγουσ οἱ ἱστορικοί, τόν εσωτερικό βίο τοῦ ἔθνοσ.

Κοντᾶ θα τονίζουμε κάτι ωρικά πράγματα πού ὑπάρχουσ ἔδᾶ, ένα κομμάτι ὀρίζοντασ, μιά χάρη φύσεισ θα παραθέτουμε ἀγνωστεσ παραδόσεισ για τοῦσ ἥρωεσ τᾶσ νεοελληνικᾶσ ζωᾶσ, και συχνότερα θα μιλοῦμε για τᾶ τραγούδια μᾶσ, τᾶ ἰωσ τελειότερο δημιούργημα τᾶσ πατρίδασ μᾶσ μετᾶ τᾶν Ἄλωση.

(ἀκολουθεῖ)

ΚΩΣΤΑΣ Σ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

κ ὁ σ ἀ β γ α τ ι σ μ ὁ ς — γιατᾶ καλᾶ να φτειζουμε ὄρουσ ἐπιστημονικούς ἐφοκλονόητοϋσ, καλᾶ και για τᾶ λαό και για τᾶν ἐπιστήμη, πού οἱ περισσότεροι ὄροι μᾶσ με τᾶν πρόοδο πού έγινε, εἶναι σᾶμεριεσ και σφαιμένοι' λοιπόν ὁ συλλαβικός ἀθγατισμόσ, ἄμα εἶτανε ἄτονοσ, παράπτεσ' τᾶ βλέπουμe απ' όλα μᾶσ τᾶ ῤήματα' ἔ κ α μ ε, ἔ κ α μ ε ς, ἔκαμε, μᾶ κ α μ α μ ε, κ ἄ μ α τ ε, (ἔ κ α μ α ν ἦ) κ ἄ μ α ν ε. Θα πᾶ πῶσ στη γλῶσσα μᾶσ ὁ ἀ β γ α τ ι σ μ ὁ ς σημασία δέν ἔχει' εἶμεινε τᾶ τᾶ ἀρχικό στόν τύπο ἔ κ α μ α, ὅχι για τόν ἀθγατισμό, μᾶ για τόν τόνο. Μᾶσ τᾶποδείχνει κι ὁ ἀφανισμόσ τοῦ χρονικού ἀθγατισμοῦ, πῶσ λόγοσ δέν ὑπάρχει πᾶ νᾶθγατίζουμe τοῦσ πα ρ α τ α τ ι κ ο ῦ ς — ἀχάμνοσ ὄροσ και τοῦτοσ! — ἢ τοῦσ ἀόριστοϋσ. Καταλαβαινουνται κι ἀναθγατίστοι. Περὶ τᾶ πράμα τᾶ ε. Κι ὅμοσ μερικοί μεταχειρίζουνται ἀθγατισμένα τᾶ ῤήματα, ἔ κ ἄ ν α μ ε, ἔ κ ἄ μ α τ ε κτλ. Ποιᾶ ἡ αἰτία; Η αἰτία, σου ἀποκρίνουνται, πού ὁ λαόσ φυλάξε τᾶ συλλαβικό ἀθγατισμό σε κάμποσοϋσ τοποϋσ. Θα ῤῶ πῶσ δέν προσέξανε οἱ φίλοι μᾶσ σωστά σωστά. Ναί, βέβαια, φυλάξανε τόν ἀθγατισμό τᾶσ συλλαβᾶσ κάτι ντοπιολαλιέσ, μᾶ τανὲ φυλάξανε παντοῦ, και στᾶ ἐ γ α π ἠ σ α και στᾶ ἐ φ ῤ κ α κτλ. Λογικό θᾶτανε, να τᾶ γράφανε κι αφτά οἱ φίλοι μᾶσ, άφου γράφουνε τάλλα, ενᾶ γράφοντασ μόνε ἔ κ ἄ ν α μ ε, χαλνοῦνε τᾶ νόμο περι-

τά. Και ποίϋσ δε θα συμφωνήσᾶ μαζί μου πῶσ καλᾶτερο δέν εἶναι να μᾶ χαλνοῦμε τοῦσ νόμοϋσ; Ἐδᾶ μᾶ λιστα τοῦσ χαλνοῦμε ἄδικα, ἐπειδᾶ δέν ἀθγατίζουμe τᾶχα για να μιμηθοῦμe καμιά ντοπιολαλιά, παρά για να μιμηθοῦμe τᾶν καθαρέβουσα. Δασκαλισμόσ και τίποτιεσ ἄλλο. Ἐμεινε τόν ἀθγατισμό τᾶσ καθαρέβουσασ τόν κρατοῦμe μονάχα στα ῤήματα πού τᾶσ πᾶραμε και πού δέν προφτάξανε ἀκόμη να ξεαθγατιστοῦνε. Δηλαδή, καθαρότᾶ ἀθγατισμόσ δέν εἶναι' τόν περνᾶ ὄμοσ κάποτε ἡ καθαρέβουσα για ἀθγατισμό, σᾶ λείπ, ἐ ν ἔ ρ γ η σ α' ἢ μήπωσ ξεκολλοῦθεῖ και τᾶ ἀθγατίζει, ἐ ν ἦ ρ γ η σ α, ἐ ξ ἦ τ α σ α; Η κατημένη! Τᾶσο ἀπόλυτη να εἶναι! Νόμίζα πῶσ τᾶσ ἔφτανε τᾶ ε τᾶ ἀρχικό και πῶσ τᾶ συνήθιζε, ἀναθγατίστοα, ἐ ν ἔ ρ γ η σ α, γιατι κι ὁ γιατᾶροσ μου, ένας Πολίτησ δασκαλεμένοσ, εἶτσι ῤωτοῦσε, ὅταν εἶμουνα παιδί. Ἐ ν ἔ ρ γ η σ ε τᾶ γιατᾶροσ; Ἄπο τᾶ γιατᾶροσ μου θα κᾶλλησα και γᾶ, άφου σου ἔγραφα πᾶ ἄπάνου ἐ ν ἔ ρ γ η σ ε, ὅχι ν ἔ ρ γ η σ ε! Ἐ ν ἔ ρ γ ο ῦ μ ε, δὲ ν ε ρ γ ο ῦ μ ε. Τᾶ ἀρχικό τᾶ ε τᾶ κρατοῦμe ὅπου δέν τᾶ μάσᾶσε ἀρετᾶ ὁ λαόσ για να τᾶ καταπιᾶ. Και να σου πᾶλε πού ἀπόλυτοϋσ κανόνεσ δὲ στήνω. Μᾶ, καθᾶσ πάντα, διαλέγω. Τᾶσ καθαρέβουσασ ῤήμα και τᾶ ἐ ξ ἦ γ ὦ, και τᾶ ἐ ξ ἔ τ ἄ ζ ω. Λέμε ὡσ τόσο ξ ἦ γ η σ ε, ξ ἔ τ α σ ε, τ ὁ ξ ἦ γ η σ ε, τ ὁ ξ ἔ τ α σ ε, ἄ ξ ἦ γ η τ ο ς, ἄ ξ ἔ τ α σ τ ο ς, δὲ ν τ ὁ

ξ ἦ γ ὦ, δὲ ν τ ὁ ξ ἔ τ ἄ ζ ω, τ ὁ ξ ἦ γ ὦ, τ ὁ ξ ἔ τ ἄ ζ ω, ξ ἦ γ ὦ, ξ ἔ τ ἄ ζ ω. Τᾶ ἴδιο και τᾶ οῦσιαστικά, ἢ ξ ἔ τ α σ η, ξ ἦ γ η σ η κτλ. Ἄμα γενικεθεταῖ ἡ λέξη, ἀκούει τᾶ νόμο. Ἐσᾶ τόν ἀθγατισμό δέν τᾶν ἔχεισ, στο χαριτωμένο σου τᾶ παραμυθάκι, παρά μονάχα σε μιά φράση— ἀκαλᾶς ἐκόπιασεσ— πού μοιᾶζει ντόπια φράση τοῦ χωριοῦ σου, και ὅπου τᾶ ἐπίρροημα— κ α λ ὶ ς — βᾶσταξε στερεότυπα τόν ἀθγατισμό, γιατι ἔσμιξαν οἱ δυᾶ λέξεσ σφιχτᾶ σφιχτᾶ, και λέγουνται σᾶ νάπατελοῦσανε κ' οἱ δυᾶ τοῦσ μιά μόνᾶ ἀχώριστη λέξη. Ἐχεισ ὄμοσ κάτι ἄλλα, πού ἄν ἀδειζᾶ θα σου ἔκανα και δέφτερο γράμμα, να σε φιλοπαρακαλέσω να μου τᾶ ξεφορτωθᾶς. Ἐ ρ χ ο υ μ α ι, φ α ἰ ν ο υ μ α ι, εἶναι τᾶ κοινᾶ, τᾶ σωστά, ἐπειδᾶ στη γλῶσσα μᾶσ τᾶ ο υ, μᾶλιστα σᾶ δέν ἔχει τόνο, ταιριάζει μιά μορφή με τᾶ μ, λοιπόν ἀπό τᾶ πρωτο πρόσωπο, μᾶσ ἦρθε και τᾶ τᾶσ φ α ἰ ν ο υ ν τ α ν — ἢ με ὁ τονισμένο φ α ἰ ν ὅ τ α ν ε — ὅχι φ α ἰ ν ο ν τ α ν καθᾶσ μᾶ τᾶ βᾶζεισ. Μᾶ τᾶ σεκλήτι μου, ὁ πόννοσ μου, ἡ τρομάρα μου, τᾶ βάσανᾶ μου, τᾶ δᾶχο μου, εἶναι... τᾶ φεσιματᾶ σου με τᾶ ν μᾶσ τᾶ τελικό! Τᾶ σκοτᾶνεσ τᾶ κακόμορο, γιατι δέν τᾶ περιποιέσαι, δέν τᾶ νοιάζεσαι ὅπουσ πρέπει, κι αφτό θελει μᾶνας ἀγάπη και φροντίδα, σάν ἀρρωστιάρικο παιδί πού εἶναι ἢ πού μᾶσ τᾶ κατάντησε ἡ καθαρέ-

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ:

Για την Ελλάδα Δρ. 10.—Για το Εξωτερικό Δρ. 10

10 λεπτά το κάθε φύλλο 10 λεπτά 10

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στα κιάκια της Πλατείας Συντάγματος, Ομονοίας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιοδρομίου (Οφθαλμιατρείο) Σταθμού ύπαιθρου Σιδηροδρόμου (Ομόνοια) στο καπνοπωλείο Σαροή (Πλατεία Σπουρνάρα, Έξαρχεια) και στο βιβλιοπωλείο «Εστίας» Γ. Κολάρου.

Η συνδρομή του πληρώνεται μπροστά κ' είναι για ένα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Ο ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΤΗΣ

Μεθώνης κ. Παλαμύσκος δὲ μπορεί νάχει κανένα παράπονο κατά τῆς κανακάρικης Πολιτείας. Τοῦ φέρθηκε ἱπποτικώτατα, καθὼς φέρεται δὲ πάντα στοὺς ὑπαλλήλους τῆς σὰν ἔχουν μάλιστα τὸ ἀτύχημα νὰ μὴν ἀνέκουν στὸ παντοδύναμο μπουλούκι τῶν «εὐνοσιμῶν».

Θὰ σὰς τῆνε διηγηθῶμε τὴν ἱστορία αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ γιὰτ' εἶναι διδασκτικὴ καὶ διασκεδαστικώτατη. Ὁ κ. Παλαμύσκος εἶναι Κορφιάτης· συμπατριώτης λοιπὸν τοῦ κ. Θεοτόκη, μὰ ὄχι καὶ θαυμαστής του. Κακό, θὰ πῆτε, αὐτὸ κ' ἄδικο δὲν ἔχετε. Σὰ δὲν τὸν θαυμάσουν τὸν Κόντε οἱ Κορφιάτες, ποιοὶ θὰ τῆνε θαυμάσουν; Οἱ Μενιδιάτες; Προδοσίᾳ φανερὴ κ' ὁ προδότης ὑπάλληλος πρέπει νὰ τιμωρηθεῖ. Ἐνα διάταγμα κ' ὁ κ. Παλαμύσκος μετακομίζεται ἐπὶ τῆς Μεθώνης, γιὰ τὰ περαιτέρω. Τὰ «περαιτέρω» ἐγιναν ἐδῶ κ' ἔνα

μῆνα, κ' ἐξακολουθοῦνε ἀκόμα νὰ γίνονται. Ὁ Εἰρηνόδικος, ἀρχικομματάρχης τοῦ Θεοτοκικοῦ κόμματος ἐπὶ Μεθῶν, ἀνεβαίνει ἔνα πρωτὸ στὸ τηλεγραφεῖο καὶ τοῦ ζητᾷε κατὰ ξένα σιστημένα γράμματα. Φυσικὰ ὁ ὑπάλληλος ἀρνιέται νὰ τοῦ τὰ δώσει. Ὁ Εἰρηνόδικος, πού τέτια ἀφορμὴ ἴσια ἴσια ζητούσε, καταβαίνει κάτω στὴν ἀγορὰ κ' ἀρχίζει νὰ τόνε βρίζει φωνάζοντας πὼς ὁ Παλαμύσκος κρατᾷε τὰ συστημένα γράμματα κ' ἔχει κρατημένα μάλιστα καὶ δικά του. Τῆς μαθαίνει ὁ ἀμοιρος τῆς ἀτιμῆς συκοφαντίες, τρέχει νὰ τόνε βρεῖ νὰ τοῦ ζητᾷε τὸ λόγο καὶ σ' ἀπάντησιν δέχεται μερικὲς μαγκουριῆς κατακέφαλα κ' ἀναγκάζεται νὰ καταφύγει ἐπὶ τὸ Διμαρχειὸ γιὰ νὰ γλυτώσει τὴ ζωὴ του. Ὁ Διμαρχος, ἀντιθεοτοκικὸς κ' αὐτός, ἦτανε «προγεγραμμένος», πού λέν οἱ δασκάλοι. Ἀμέσως λοιπὸν ὁ Κατῆς διατάζει τὸ μπουλούκι του—γιατ' εἶχε ἀρκετοὺς μαγγουράδες καὶ κουμπουράδες μαζί του ὁ δουριμάνιος!—νὰ πολιορκίσουνε τὸ Διμαρχειὸ. Τὸ Διμαρχειὸ πολιορκεῖται καὶ τὸ κομματικὸ αὐτὸ δρᾶμα τελειώνει τὴν περασμένη βδομάδα ἐπὶ πλημμυλειοδικεῖο τῆς Καλαμάτας, ὅπου καταδικάστηκε ὁ Κατῆς; ἂ, μὲ!—ὁ τηλεγραφεῖτης σὲ ἐξάμνη φυλάκιση.

Ὁ Βοκάκιος μιλάει γιὰ κάποιονε φουκαρά σῦζυγο πού ἀφῶν τὴν ἐπαθε, κατόπι δάρθηκε καὶ ἐπὶ τέλος βρέθηκε κ' ἱκανοποιημένος. Τὸ ἴδιο ἀπάνω κάτω ἐπαθε κ' ὁ κ. Παλαμύσκος. Ἀφῶν δάρθηκε, κατόπι καταδικάστηκε καὶ ἐπὶ τέλος πρέπει νάβη καὶ ἱκανοποιημένος, γιὰτ' ἔχουνε ὁ Κατῆς ἀξιόλογα νὰποδείξει μὲ τοὺς ψευτομάρτυρες του πὼς ὁ Παλαμύσκος κ' ὁ Ἐφιάλης πού πρὸδωσε τὴν Ἑλλάδα στοὺς Πέρσες εἶναι τὸ ἴδιο πρόσωπο κ' ἐστὶ μὴν χαρὰ νὰ καταδικαστεῖ καὶ σὲ θάνατο «ἐπὶ ἐσχάτη προδοσίᾳ».

ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

νὰ λέμε, αὐτὴ τὴ φορὰ ἔχει δίκιο ὁ κ. Φαμφαρώνης ἢ Καδρώνης τῆς «Ἑσπερινῆς» πού καταγγέλλει διόμισιν ἐκατομμύρια Ρωμοῦς γιὰ προδότες ἀφῶν ἀνέχονται νὰ διορίζεται ὁ συνταγματάρχης κ. Σαπουνηζάκης ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου τοῦ στρατοῦ. Κατὰ τὸν κ. Φαμφαρώνην τρεῖς μονάχα δὲν εἶναι προδότες σ' ὅλο τὸν Ἑλληνισμό: Ἡ ἀφαντία του, ὁ Γιάνναρος κ' ὁ Κουρούρης. Ἔνας λοιπὸν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τρεῖς ἔπρεπε νὰ διοριστεῖ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου, καὶ μάλιστα ὁ τελευταῖος πού χρημάτισε κ' ἀξιωματικὸς.

Κι αὐτὴ μὲν εἶναι ἡ γνώμη τοῦ κ. Φαμφαρώνη καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Ἡ γνώμη ὅμως τῶν ἄλλων, τῶν

προδοτῶν, εἶναι πὼς ἡ Α. Υ. ὁ Δικδοχος ἄλλον καταλληλότερο γι' ἀρχηγὸ τοῦ Ἐπιτελείου δὲν μπορούσε νὰ βρεῖ ἀπὸ τὸν κ. Σαπουνηζάκη ἀφῶν κ' ἡ μόρφωσή του ἡ μεγάλη κ' ἡ χαρακτήρας του ὁ ἀτσάλευτος τὸν εἶχανε ὑποδείξει ἀπὸ καιρὸ γιὰ τὴν σπουδαία κ' ἐμπιστευτικὴ αὐτὴ θέση.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΜΕΝΟ

αὐτὸ Μὰ αὐτοκτονία νὰ γίνη καὶ νὰ τῆνε ρεκλαμάσουν οἱ ἐφημερίδες, ἀμέσως ἐκέρθουνε κ' ἄλλες ἀπὸ πίσω τῆς. Τὸ ἴδιο καὶ μὲ τῆς μονομαχίες καὶ μὲ τῆς συζυγοκτονίες καὶ μὲ κάθε ἐγκλημα πού ἐπιτρέχει βαθεῖα τὴν κοινὴ γνώμη.

Ὁ Γιαννακὸς—πού τόνε λένε καὶ μισοπαλαβο καὶ τέτιος εἶναι δίχως ἄλλο—δὲν ἐὰν τὰποφάσιζε πατὴρ νὰ σκοτώσει τὴ γυναῖκα του ἐν δὲν μεταμόρφωναν οἱ ἐφημερίδες ἔνα κοινότατο ἐγκλημα, σὰν τοῦ Γαλανοῦ, σὰ ἀγνότατο δρᾶμα τιμῆς.

Λαθρακὴ λαχταριστὸ κ' αὐτὸ γιὰ τῆς ἐφημερίδες μας, ἐν ἀποφασίζε μάλιστα ὁ τεχνίτης πού κατασκεύασε τῆς ἐρωτικῆς ἐπιστολῆς τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Νίκα, νὰ κατασκευάσει καὶ μερικὲς τοῦ Γιαννακοῦ καὶ τῆς γυναίκας του καὶ νὰ τῆς δώσει ἐπὶ τῆς ἐφημερίδες.

Κάθε ἄλλη κουβέντα περιττὴ.

ΚΕΙΝΟ

πού βλήθηκε νὰ κίνει ὁ κ. Σ. Παπᾶς δὲν εἶναι μικρὸ πρῆμα. Ἀρκεῖ μονάχα νὰ τὸ καταφέρει ἀφῶν ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν πὸ ἀνυπόταχτη τάξη τῶν Ρωμιῶν, μὲ τοὺς ἠθοποιούς, πού σὲ παίρνουν γιὰ ἐχθρὸ ἐν ἀποκοθήσεις νὰ τοὺς δειψτεῖς πού εἶναι τὸ συμφέρον τους. Αὐτὴ τὴν τάξη ἀποφασίσει νὰ προστατέψει καὶ νὰ σώσει ὁ κ. Παπᾶς, ἰδρύνοντας ἔνα ταμεῖο ἀλληλοβοηθείας τῶν ἠθοποιῶν, πού νὰ μπορούν ὄσοι ἀρρωστατοῦν ἢ ὄσοι ἀπὸ γεράματα ἢ ἀπὸ ἀρρώστεια δὲν κάνουν καὶ γιὰ δουλιὰ, νὰ βρῶσουνε ψωμί καὶ περιβελῆ.

Ὁ κ. Π. δημοσίεψε δὺς ἄρθρα δυνατὰ γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό, εἰδείτε τί γίνεται ἄλλο, ζήτησε τὴν συνδρομὴ τῶν ἠθοποιῶν καὶ τοῦ κοινού γιὰ τὸ φιλοanthropicὸ τοῦ ἐργο καὶ ἀγωνίζεται τώρα νὰ μεταμορφώσει τ' ὄνειρο του ἐν πραγματικώτα.

Νὰ δοῦμε ἐν τὰ καταφέρει. Μὰ κ' ἐν δὲν τὰ καταφέρει—πού πολὺ τὸ φοβούμαστε—παλι θὰ μείνει ὁ ἀγώνας του σὰν μὴ εὐγενικὴ ἀπέπειρα πού θὰ τιμᾷ αὐτόν, μὰ καὶ θὰποδείξει τὴν κακοροικίαν τῶν ἠθοποιῶν μας; πού δὲ θέλησαν νὰ τὸν ἀκούσουν καὶ νὰ τὸν βοηθήσουν ἐπὶ ἐργο του.

βουσα. Νὰ δῆς. Ἐσένα τώρα τίποτε δὲ σοῦ φαίνεται νὰ μὴν γράψῃς ἄξαρνα πλάγι πλάγι τῆς λέξης νὰ βγῶν στὴν ἐξοχή, ἐπεφταν συχνα, καὶ μήτε τὸ ὑποψιάζου πὼς μὴ τὴ χαντάκουσε τὴ γλώσσα κ' εἶπε. Στάσου, καὶ πρῶτος ἐσὺ θὰ φριξῆς, ἄμα καταλάβῃς τὴν ἀμαρτία σου. Ἐνας νόμος ἀπόλυτος, πανελληνίος, ἀσάλευτος καὶ ἀγέλαστος εἶναι πού τὸν συνοπάρει μόνον μὲ κατοπινὰ φωνήεντα ἢ μὲ κατοπινὰ του π τ κ, ἐννοεῖται καὶ μὲ ψ (π σ), ξ (κ σ), τ σ (πού γίνονται τότες τ ζ τ σ κ' ἴ ζ ω, τ ὄν τ ζ ἀκίσα, ἐπειδὴ καὶ τὸ τ ἔγινε ν τ στὴν προφορά), μὲ μ π (μ π αἶ ν ω), ν τ (ν τ ρ ἔ π ο μ ε), γ χ (γ κ ὄ ρ φ ος), ὄλα παρόμοια τοῦ π, τοῦ τ καὶ τοῦ κ. Σὰ δὲν ἔχει φωνήεντα, σὰ δὲν ἔχει π τ κ ἢ παρόμοια, δὲν ἔχει μήτε ν' λέμε τὸν πατέρα, τὸν ξένο, τὸν τζαγανό, τὸν μπασῆ, τὴν ντροπῆ, τὸν γκῶροφ, τὸν ἀγγελο κτλ, μὰ τὸ βασιλιά, τὸ γέρο, τὸ δὲ ἀβόλο κτλ. Σοῦ εἶπα πὼς εἶναι ἀ γ ἔ λ α σ τ ο ς ὁ νόμος καὶ ἀλήθεια εἰδείξα στὰ Ρ ὀ δ α κ α ἰ Μ ῆ λ α (τ. Β', σελ. 19 κ' ἀκόλουθεσ· 167 κ' ἀκόλ.) πὼς οὔτε ὁ δάσκαλος στὴν κουβέντα, δηλαδὴ μὰ καὶ μιλεῖ χωρὶς νὰ προσέχη, δὲ γελᾷ τὸ νόμο, παρὰ τοῦ ξεφύγει κ' ἔνας σύβουλος ἢ ἔνα τὸ γ ν ω ρ ἴ ζ ω — τ ὄ ν γ ν ω ρ ἴ ζ ω ! Ἄν ὁ δάσκαλος ἀνήξαρὰ του ἐφαρμόζει τὸ νόμο, πᾶς ἐσὺ δὲ θὰ τὸν ἐ-

φαρμῶσης; Πῶς δὲ θὰ τὸν ἐφαρμῶση ὁ λαός; Καίταξε ὅμως τότες πού πῆμε φτάνει νὰ τὸ συνηθίσουμε νὰ γράφουμε, ὅπως γράφεις, νὰ βγῶν στὴν ἐξοχή, ἐπεφταν συχνα, κ' ἰ τὸν θὰ παραπέση. Δοκίμασε νὰ διαβάσῃς γλήγορα τὸ παραμῦθι σου καὶ δυνατὰ τὸν ἀπὸ τὸ θάκουσθῃ. Καὶ μὴ πλούτισσε μὲ ὠραίους τύπους, νὰ βγῶν, κ' ἔνα τρίτο πρόσωπο ἔπεφτα, πού δὲν ξεχωρίζεται ἀπὸ τὸ πρῶτο. Μῆτε νόημα μήτε γραμματικὴ! Δίκιο εἶχα ἢ δὲν εἶχα νὰ πελπιζοῦμαι; Κι ὡς τόσο πολὺ ἐφοκα γλυτώνεις μ' ἔνα μικρούτσικο ε· βάλε νὰ βγῶν σ τ ἢ ν ἐξοχή, ἐπεφταν συχνα, ταιριάζανε στὴν ἡλικία, μὸν χρεαζόντανε γιὰ, εἶτανε μ α ζ ἰ, ἀντίς ἐκεῖνα πού ἔβαλε, πῆς τὸν ἔγνωρίζω, ἀντίς τὸν γ ν ω ρ ἴ ζ ω, καὶ τᾶσαιξες ὄλα. Πέντε τόμοις δημοσίεψα ὡς τώρα, γιὰ νάφῃσουμε τὰ δημοσίεφτα, καὶ ποτὲ μου νὰ δὲν ἔβαλα ὄπου δὲν πρέπει. Νὰ λοιπὸν πού μπορεί κανεὶς νὰ τὸ καταφέρῃ, κ' ὅμως νὰ λῆ ὄσα ἔχει νὰ πῇ. Ποτὲ μου μάλιστα δὲ δυσκολέφτηκα. Τώρα μάλιστα, γιὰ νὰ συνηθίσουμε μὴ καὶ σῶνει, ἀρχισα νὰ μεταχειρίζομαι τὸ ε ἀκόμη καὶ μὲ κατοπινὰ π τ κ καὶ παρόμοια, ἀκόμη καὶ μὲ κατοπινὰ φωνήεντα, νὰ βγῶν ε κα πο τε, νὰ βγῶν ε ἄ ξ α φ ν α, ἐπεφτανε καὶ δὲ σα λ ἔ β α ν ε. Ἐκεῖ πού ἡ καθαρέβουσα μὰς χλάσε τὴ γλώσσα, ἐκεῖ

πού ἴδιος ὁ λαός, μὲ τὴ γραμματικὴ ἢ του, μὰς δίνει τὸ μέσο νὰ διορθώσουμε τὴν καθαρέβουσα, ἐκεῖ πού εἶναι περιττὸ νὰ παραδεχόμεστε τοῦτους ἀκανόνιστους (ὅπως τὸ ἐ ν ε ρ γ ὼ λ γ. πού εἶναι ἀναγκαῖο), ἐκεῖ πού βασιλεύει ἀφιλονικητα ὁ κανόνας, καὶ εἶμαι ἀπόλυτος καὶ πρέπει νάμαστε ὄλοι, γιὰτ' ἔχρεῖς μας εἶναι ὄλων. Μὰ μὴ θάρρῃς πὼς καὶ σ' ἀφτὰ τὸ παρακάτω. Μὴ μὲ κατηγορήσῃς ἄξαρνα πού τὸ σ ὄ ν θ ε τ ο σ τὸ γράμμα μου τὸρθογράφησα σ ὄ θ ε τ ο. Δὲ σημαίνει. Καὶ νὰ μὴν τοῦ σηκῶσης τὸ ν, παλι με τὸν καιρὸ θὰ τὸ χάσει, καθὼς τὸ ξήγησα καὶ τούτο στὰ Ρ ὀ δ α κ α ἰ Μ ῆ λ α (Β', σελ. 18)· εἶναι ν μ ἰ σ ὀ καὶ δὲν περᾷζει πολὺ νὰ τὸ γράφουμε, σὰν τύχη. Ἐσένα ὅμως σοῦ ἀποθελώνουνε τὸν κανόνα τὸν ἀληθινὸ καὶ κατὰ ντόπια ρήματα πού τὰ σκορπᾷς ὄβαθε καὶθε μὲ μπόλιχο χέρι καὶ χωρὶς ἀνάγκη, ἔνα χ α λ ἄ σ ε τ α ν (χ α λ ἄ σ α τ ε), ἢ ἔνα ἢ ρ θ ε τ α ν (ἢ ρ θ α τ ε). Ὁ λαός, στὴν Ἡπειρο, θὰ τὰ λέη ἐκεῖ πού πρέπει, νὰ τὰ πῇ, γιὰτ' ἔχει τὴν τέχνη. Ἐμεῖς πρέπει νὰ τὴ μάθουμε. Πρέπει νὰ διαλέγομε, καθὼς σοῦ εἶπα. Κοινὴ γλώσσα, κανονικὰ, θὰ κάνουμε μόνον διαλέγοντας. Κάτι π λ ἰ ὀ (π ἰ ὀ), κατὶ σ ἢ μ ε ρ ο καὶ κατὶ ὄ σ τ ε ρ ο, νὰ μὴ τὰ πιάσῃς ἡ συχ ἢ συχα καὶ μὲ σέβας νὰ μὴ τὰ στρώσης ἐπὶ ῥάφι. Χρησιμεῖονε στὴν ἐπιστήμη, ἐπὶ γλωσσολογίᾳ ἐπὶ γραφῇ δὲ μὰς χρησιμεῖονε. Πολὺ πρό-

ΤΟ ΚΑΛΟ

τό παλληκάρι, λένε, ξέρει κι άλλο μονοπάτι, κι αλήθειες ό κ. Στάης αποδείχτηκε παλληκάρι καλώτατο.

Ίσα με προχτές φυγοδικούσε με τό πρόσχημα τής βουλευτικής άσυλίας — άσυνήθειας, λίγο έλειψε να πούμε. — Από προχτές πού έπαψε ή άσυλία αυτή, βρήκε άλλο μέσο ό παλληκάρης να φυγοδικεί: τό έπόμνημα. Έπρότεινε, δέν ξέρουμε πόσους μάρτυρες. Όσο νάνακρηθύνε αυτοί, πάει ό Σεπτέμβρης. Τόν Όχτώβρη, πού θα τελειώσουν οι άνάκρισεις, αρχίζουν τή δικαστήρια, παρουσιάζεσαι, δικάζεσαι, άθωώνεται και Θεός σχωρέσει τόν Χιτζήπετρο και τή Ρωμάικη Δικαιοσύνη.

Μπορεί πάλι, άμα κοντοζυγώνει ή δική του, να παρουσιαστεί δυό τρείς μέρες μπροστινότερα και να ζητη-σει να προσφυλαχιστεί. Δέν τόν έχετε ίκανό να τήν επιχειρησεί κι αυτή τή φάρα; Μπζ! Άνθρωποι σάν τόν Στάη, όταν τούς βάλθει να ρεζιλεύουν τήν Πολιτεία, σε τίποτα δε δειλιάζουνε.

ΕΥΡΥΠΙΔΗ

ΜΗΔΕΙΑ*

Ποιητική μετάφραση ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΗΤΗ

(Συνεχεία)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΤΟ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΧΟΡΟΣ:

Κακότυχη γυναίκα, άλλοίμονό σου, πόσο είσαι άξιολύπητη μέτ' στίς συμφορές σου! Τί τέλος θάπογίνης; Ποιά θάβρης σπίτι Φιλόξενο ή ποιόν τόπο, για να σε γλυτώσουν Μέσ' άπ' τή τόσα σου δεινά; Ό θεός σε πόσων Συμφωρών μαύρη τρικυμιά σ' έβριζε, Μήδεια!

ΜΗΔΕΙΑ:

Με περιζώνουν τή κακία ποιός δέν τό βλέπει; Μά εκείνα δε θά πάρουνε τό δρόμο έτούτο! Μήν τό πιστεύετε τούς νιογάμπρους άκόμη. Και τούς προξενητάδες τους κόποι και άγώνες

* Η άρχή του στο 112 φύλλο του «Νουμά»

Μαγάλοι τούς προαμένονε. Μήπως θαρρείτε Όάν τον καλόπιανα χωρίς ακοπή κι ώφέλεια; Λόγο άλλοιώς δέν τού έλεγα, δέν παρακαλούσα. Μά τόσο τόν έτύφλωσε, πού ένώ ήμπορούσε, Διώχνόντάς με, τούς σκοπούς να μου καταστρέψη. Να μείνω έπαραδέχτηκε μίαν ήμέρ' άκόμη, Που θα γίνω φόνισσα και τριών έχθρών μου, Και τού Πατέρα και τής κόρης και τού άντρός μου. Κ' ένώ πολλούς θανατερούς γνωρίζω δρόμους Δέν ξέρω, άγαπητές μου, ποιόν να προτιμήσω: Φωτιά στο νυφικό τους θάλαμο να βάλω, Ή στα φυλλοκάρδια τους να μπήξω άκονισμένο Μαχαίρι, σιγομπαινόντας κεί πού κοιμούνται. Μά ένα με δυσκολεύει κάπως' μή με πιάσουν Μέσ' στο παλάτι μπαίνόντας κι άναζητώντας, Κ' οι έχθροί μου τότε θα γελούν στο θάνατό μου. Καλύτερο τόν σιο δρόμο είναι να πάρω, Που έγω μονάχα ξέρω—ναν τούς φαρμακώσω. Κ' έτσι θα γίνη' μ' αν πετύχω και πεθάνουν, Ποιά πολιτεία θα με δεχτή; ποιός τάχα ξένος Τόπο και σπίτι θα μου δώση άσπλαγξμένο, Να μου φυλάξη τό κορμί; Κάνεις δέν είναι! Λοιπόν άς περιμένω άκόμη λίγες ώρες, Κι αν μου φανεί κανείς πιστός προστάτης τότε Σιγά και δολερά τό φόνό έγω θα κάνω... Μ' αν κάποιος συμφορ' άπερίμενη έλθει, τότε Με τό μαχαίρι καταφάνερα θα όρμήσω, Όάν τούς σκοτώσω κι άς πεθάνω δε με μέλλει! Μά τήν Έκάτη συνεργή μου και βοηθό μου, Τή δέσποινα, πού άπ' όλες πλειότερο λατρεύω Κ' έχω στο βάθος τού σπιτιού στημένη, ούτ' ένας Θε να χαρή από αυτούς να με βρυκακρδίση: Πικρούς και κλαυτερούς τούς γάμους τών νιογάμπρων, Τis προξενίες και τό διωχμό μου έχω θα κάνω! Έμπρός! Όλα τή δύνατά σου βάλλε, Μήδεια! Σκέψου κ' έργάσου: σιγά τό δρόμο πάρε Τόν τρομερό παλληκαριάς ό άγώνας τώρα. Βλέπεις τή όσα έσύ παθίνεις. Για τούς γάμους Ένός Ίάσονα κ' ενός Σισύφου έγγόνης Περιγέλοιο τους έσύ να γίνης δέν σου πρέπει, Κόρ' Ήλιογέννητη πατέρα ξακουσμένου. Σ' πολλά ξέρεις' κ' οι γυναίκες νου δέν έχουν Στο καλό' μά στο κακό είν' άρχιτεχνήτριες.

ΧΟΡΟΣ:

ΣΤΡΟΦΗ Α΄.

Οί πηγές τών θείων ποταμών άναδρομίζουν Κ' ή δικαιοσύνη κι όλ' άναποδογυρίζουν. Και τών άντρών οι στοχασμ' είναι δολεροί

Κ' ή πίστη στους θεούς δέν είναι σταθερή Κ' οι φήμες τή ζωή μας περιφρονημένη Παντού θάν τήν κηρύξουν, τόρα δοξασιμένη: Τιμή στών γυναικών τό γένος τώρ' αρχίζει, Κατηγορήτρα φήμη πλειότερα θα μεξ βρίζη ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α΄. Και θα πάφουν τών παλιών τραγουδιών αι μούσες. Για τήν άπιστία μας να λέν πολυκαλούσες: Γιατί σ' έμάς ό Απόλλωνας τών τραγουδιών ό χαριστής. Τραγουδιό θεο τής λύρας του δέν έδωκε άπ' αρχής. Άλλοιώς θε να χάμε κ' έμεις να είπούμε πόσα Τραγουδία ενάντια τών άντρών. Γιατ' ή πολύχρονη ζωή πολλά έχει κι όσα Λόγια κακά θέλεις να είπής άντρών και γυναικών. ΣΤΡΟΦΗ Β΄. Σ' με καρδιά ξετραλλαμένη έξηντητούτρες Από τό πατρικό τό σπίτι σου, διαβαίνοντας Μένεις σε ξένη χώρα, Θωρώντας άπ' τόν άντρα σου τήν κλίτη σου άρνημένη. Και διώχνεσαι, ταλαίπωρη, έδαθε άπαδιωχμένη. ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β΄. Οί όρκοι πλιά δέν έχουνε τήν πρώτη εκείνη τους τιμή Κι άπ' τή μεγάλη, Ελλάδα μας στα κίθαρα πέταξε ή Κι ούδε τό πατρικό τό σπίτι σου άπομένει [ντροπή. Πληρηγιά στους πόνους σου, δυστυχισμένη, Τόρα δυνατότερή σου πού ή Βασιλοπαύλα παίρνει. Άπ' τήν κλίτη σου τόν άντρα και στο σπίτι της τόν φέρνει.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΙΑΣΟΝΑΣ:

Τό είδα πολλές φορές, πόσο κακά μεγάλο Είν' ό άνημέρευτος θυμός: γιατί ένώ μπερούσε Στη χώρα έδώ να μένης και στο σπίτι έτούτο, Τήν κάθε άπόφαση τών δυνατότερών σου Έπόμωνα υποφέροντας, έσύ από λόγους Άνώφελους θάποδιωχτής τώρ' άπ' τόν τόπο. Κ' ούτε με μέλει: μήν ποτέ σου πάψης Να βρίζης τόν Ίάσονα χειρότερο άντρα. Όμως όσα έχεις ειπή για τούς βασιλαιάδες, Όφέλεια τού διωχμού τήν τιμωρία σου δίνουν. Και πάντα έχω άμα θυμώναν με κάθε τρόπο Να παρακαλιόσω τό θυμό τους προσπαθούσα, Για ναμηνες' μά έσύ τή λόγια τή μωρά σου Παντοτεινά δέν άφινες, κ' έτσι θα σε διώξουν. Και μ' όλο πού έφταιξες, έχω βαρτάω άκόμη Και μόνος μου έρχομαι για τούς άγαπητούς μου, Κυρά μου, και για σένα μήπως στερημένη. Κι' άχρήματη με τή παιδική σου φύγης φέρει Πολλά κακά ό διωχμός μαζί του, και ποτές μου. Όσο κι αν με μισεις δε θέλω τό κακό σου.

ΜΗΔΕΙΑ:

Παγκάκιστε!—χειρότερη βρισιά δέν έχω. Στη γλώσσά μου άπ' αυτή έκαν άνανδρο να βριτώ. Ήρθες σύ έμπρός μας, ήρθες σύ ό αυγαμένος Άντρας πού έγεννήθηκε από τό κόσμα έτούτο. Μήτε παλληκαριά δέν είναι μήτε θάρρος Φίλους πού έβλαψε κανείς έτσι ναντικρίζη, Παρά είναι τό χειρότερα τού άνθρώπου πάθος: Άδιαντροπία! Κι όμως καλά τώκαμες κ' ήρθες, Να στα χτυπήσω, κ' ή ψυχή μου ναλαφρώση. Και να σε κάνω άκούγοντάς με να πονέσης. Κι άπ' τήν αρχή να σου τή είπω θα πρωταρχίσω: Σ' έσωσα, όσ' είσαν' έλληνες μαζί με σένα Μέσα στο σκάφος τής Άργώς τό ξέρουνε όλοι, Σάν σ' έστειλαν τισ ζεύγλες στο λαίμο τών ταύρων Τών φλογερόνων να περάσης και να σπείρης Θανατερό χωράφι' και τό δράκο πούχε Περιτυλίξη στους πολύπλοκους άρμούς του Τ' όλόγρυσο τό δέρμα μ' άγρυπνα τή μάτια

νικα όλοι μας γράφουμε ά π' ά φ τ ό, και παραιτήσαμε τό ά π ό φ τ ό, πού πηγάει από ντοπιολαλιές. Θέ-λουμε τό ά π' ά φ τ ό, πού είναι κοινό. Άν είχα να κώμω τή διαθήκη μου, τέτοια θάλεγα και στη στενή μου τήν ώρα. Να διαλέγετε, και να προσέχετε στους κανόνες τής κοινής μας δημοτικής. Παραδεχτήκαμε μόνο μερικά ντόπια καθιερωμένα, πού αν τή ζεστάσης, και τούτα πηγάζουμε από καμιά ντοπιολαλιά, γιατί έτσι μονάχα όρμηνέδονται τή φωνολογικά τους, μά πού καταντήσανε κοινά, λ. χ. τό ή π ι α, τό γ ι ά, τό τ ι ς τού πληθυντικού θηλυκού. Τό ή π ι α μας έρ-χεται από χωριά πού βαστάζανε χρονικό άθγατισμό, ή κ α μ α, ή γ ά π η σ α, τό γ ι ά τό δανειστήκαμε από τόπους πού τό δ ι ά—γίνεται γ ι ά— ενώ έμεις λέμε δ ι ά θ ο λ ο ς και δ ι ά θ ά ζ ω' τό τ ι ς τό πήραμε από έπαρχίες όπου τό άτωνα ε (τες) ξεπέφτει σε ι κ-τλ. Παντού, βλέπεις, και σε όλα χρειάζεται προσοχή, προσοχή μεγάλη. Και μη νομίζης πώς ή προσοχή θα σε βλάψη, πώς πέρχ δε θα τή βγάλης με τόν κόπο τόν περισσό. Διόλου. Όσο περισσότερο κοπιάζεις, τόσο πιο γερά θεμελιώνεις τή γλώσσα τήν κοινή και τόσο περισσότερο άποχτάς τήν άφέλεια εκείνη τού κοντυλιού, πού όποιος σε διαβάσει, θαρρεί και τού κουβεντιάζεις. Τήν άφέλεια τήν έχεις, έχεις έσύ και δική σου μ ο σ κ ο β ο λ ι τ ε δ κ. Ίδού λέξη ώραία, όσο ντόπια κι αν

είναι, τέτοιες, φέρνε τις από τό χωριό σου, για να μο σκοβολή τό λεχτικό μας, για να δροσιζεται ή κοινή μας, για να μυρίζη από άκρη σε άκρη ρωμιοσύνη. Κάμποσο τό γράμμα μου, τί λές; Ός τόσο χαι-ρουμαι πού τήγραψα. Φτάσαμε σήμερα σε σημείο καλό: φαντάζομαι πιά πώς όλοι μας στην Ελλάδα, είμαστε τύφνοιοι, πώς νίκησε ή δημοτική. Και τώρα ήσυχά συζητούμε άναμεταξύ μας για κάθε ζήτημα: λέξη λέξη μελετούμε τή γλώσσα, και πέτρα πέτρα χτίζουμε τό παλάτι τό άγαλαστο, χτίζουμε τό παλάτι τό εθνικό, τό πανελλήνιο, τής Ίδέας.

Ό φίλος σου και μικρός εργάτης ΨΥΧΑΡΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ
ΥΨΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82
ΑΒΣΕΤΑΙ 3—5 Μ. Μ.

Φυλάγοντάς το, εγώ τὸν σκοτώσω μονάχη Κ' ἐφάνηκα σωτήριο φῶς γὰρ σένα τότες. Καὶ τοῦ πατέρου μου καὶ τοῦ σπιτιοῦ προδότης Ἦρθα μαζί σου στὴν Ἰωάννη, καὶ τὸν Πηλίκ Βάζω νὰ τὸν σκοτώσουνε τὰ ἴδια τὰ παιδιά του Μὲ τρόπο πρῶτα, καὶ νὰ κἀνε φόντο Νὰ μὴν ἔχεις. Κι ὅμως σὺ ἔπτερ' ἀπὸ τόσα, Τῶν ἀντρῶν ἀχάριστος, τότε μὲ ἀτιμάζεις Πατέρα σὺ παιδιῶν καὶ γὰρ γυναικῶν παίρνεις Γιατὶ ἀν ἔπρην ἄνεκτος κὶ ἀγαποῦσε ἀλλοι Κάποιος συμπαθεῖο θύμης! Λυγρὸν τοῦ κάκου οἱ ὄρκοι, Καὶ δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω—ἐνῶ τὸ ξέρεις Τὸς ὄρκους πῶς δὲ φυλάξεις—ἀν δὲν πιστεύεις Τέρας πλὴν στὴ δύναμη τῶν θεῶν ποὺ ἀρξίστης Ἦ μήπως κυβερνοῦν νέοι νόμοι τοὺς ἀνθρώπους! Ἄλοιμονο! Χέρι δεξιῖ, ποὺ ἀπλωσα τόσες Φορὲς σὺ νὰ ὀρκίστης καὶ γονατὰ μου, πόσο Μάταια ἐμολυτήκαμε ἀπ' ἑναὶν ἄτιμο ἀντρα, Καὶ καθ' ἑλπίδα ἔχασαμε στὸν κόσμον ἐτούτο! Ἐλκεδῶ τὴν νύξ σου εἶπὼ σάν νάσαι φίλος— Ἄν καὶ δὲν ἐλπίζουμε τίποτ' ἀπὸ σένα.

Μὰ νὰ δείχτης χειρότερος, θὰ σ' ἐρωτήσω: Κατὰ ποῦ νὰ πάω; Στὸ πατρικὸ μου σπίτι, Που μ' ἔλη τὴν πατρίδ' ἀτίμασα γιὰ σένα, Ἦ στις δυστυχισμένες κόρες τοῦ Πηλίκ; Τοῦ γόνιου τὴ φρόνισα θὰ καλοδεχτοῦνε! Γιατὶ ἐταί μὲ κατέντησε: τῶν ἑδικῶν μου Νὰ γίνω ἐχθρὸς κ' ἐναντίους μου νάχω, ἀπὸ σένα Ὄσους δὲν εἴτανε σωστὸ πατέρας νὰ βλάψω! Καὶ γι' ἀντίχρησιν στις χερὲς μου τίς τόσες Στὴν Ἑλλάδα μ' ἔκανες πολυζηλεμένη Καὶ, σάν ἀντρας θυμωμένος καὶ πιστός, μὲ ρίχνεις Στους πέντε ἄρτους τὴν εἰδωτὴ ἀποδιωχμένη, Παντέρημα μὲ τὰ παιδιά σου μόνι μόνι! Ὡ Δία, γιατί τὸ ψεύτικο χροιά σ' οἱ ἀνθρώποι Νὰ γνωρίζουν ἔδωκε φανερά σημάδια, Καὶ νὰ διακρίνουν τὸν κακὸ τὸν ἀνθρώπον ἐνχ, Μὴτ' ἐνχ στὸ κορμὶ τοῦ ἐχθραξες σημάδι;

ΧΟΡΟΣ:

Ἄμα οἱ δικαί μὲ πρὸς δικούς μαλλώνουν μεταξὺ τους Εἶνε δυσκολογιάτρευτη καὶ πρῶτερ' ἄρηγ' ἴταυ.

(ἐκολούθησε)

Ο ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ὁ κ. Σκιας ἔχει δίκιο σ' ἕνα γράφι γιὰ τὴ γλώσσα μέσθ στὴ φυλλάδα του.

— Αὐτὸ μᾶς τἀποκάλυψε ὁ κ. Γρ. Ξενοπούλου σὰς Ἐπὶ ἄθῃνες τῆς Δευτέρας.

— Ἐφέτε τώρα γιατί ἔχει δίκιο ὁ κ. Σκιας; Για ὅνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ γελᾶστε! Ὁ κ. Σκιας ἔχει δίκιο γιατί... ἡ α ἰ ρ ἔ τ η σ ἔ τ ὶ ο ἱ κ. Ξενοπούλοι

— Κι ὅποιος χαιρετᾷ τὸν κ. Ξενοπούλο — κατὰ τὸν κ. Ξέρν. πάλι—μπορεῖ νὰ λέει καὶ τίς μεγαλύτερες κουταμάρες καὶ νάχει δίκιο.

— Scripta manent καὶ κοιτάχτε τὸ φύλλον τῶν Ἐπὶ ἄθῃνων ποὺ ἀναφέρουμε παραπάνω.

— Στὸ ἴδιο φύλλον μᾶς ἔδωσε καὶ μιὰ σημαντικὴ πληροφορία ὁ κ. Ξέρν. Πῶς σὲ λίγο δηλ. συμπληρώνει καὶ ἡ ἀφενεὶα του τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα του. Συγκίνηση μεγάλη στὶς λαχαναγορὰς τῆς Εὐρώπης!

— Λένε, πῶς ὁ κ. Μπενή-Ψάλτης θὰ παραιτηθεῖ γιατί λογάφηρε μὲ τὸν κ. Λεβίδη.

— Δυσπρόστατο αὐτό. Ἐμεῖς θὰ προτιμούσαμε νὰ παραιτηθεῖ δλοκλήρτὸ Ἰπουργεῖο καὶ νὰ μείνει ὁ κ. Μπενή-Ψάλτης ποὺ γάνωσε μερικῶν τενεκέδων τὸ μυαλὸ κ' ἔβαλε ἄρεκετούς τσαρλατάνους στὴ θέση τους.

— Ἄλλος φοβερός πολέμιός, μαθαίνουμε, τῶν μαλαριῶν ἐξοφύρτρωσε, ὁ κ. Δημητράκης Σακελλάριος, ὁ τυπογράφος.

— Τέτια ψύχωση ἔχει ὁ ἀνθρώπος ποὺ φαντάζεται καὶ τὸ Μιστριώτῃ μαλλιαρό.

— Ἰμένο γιὰ τὸν κ. Κίμων Παναθηναίου παραδέχεται πῶς γράφει γλώσσα μὲ κωμικὴ ἀκρίβεια.

— Ἰλάλι ὁ Κανελίδης ἀρχίζει νὰ τὰ φάζει μὲ τὸν Ρωστικὸν κ' ὁ δὲ α ἰ ρ ἔ τ η σ ἔ τ ὶ ο ἱ κ. Ξενοπούλοι.

— Ὁ βλοσυρὸς καὶ λογαριαστικὸς πῶς οἱ Γραμματικὸι ἔχουν μόνον δάχτυλο μὲ αὐτὰ νύξ Ρωσσικο κοντεύουν νὰ μὴν ἀφήσουν;

— Ἦ α ἰ βωπερινῆ—καπαρόνει καὶ τὸ συμφωνάζει γιατί ἐπῆγε τὰ γραφειὰ τῆς ἀπέναντι στοῦς Βασ. Σταύλους.

— Τίς εἰρήματα τοῦ χρόνου νὰ τὰ πῆσι καὶ μέσα στοῦς Στουλόους, ἀφοῦ μάλιστα θὰ βρῆσκαται τόσο σιμά καὶ δὲ ἕκὰ πληρώσει πολλά χαμαλιάτικα.

— Ὁ κ. Παπαλεξαντῆς θαυμάζει τὰ ποιήματα τοῦ κ. Παπῆ. Φυσικώτατο αὐτό, ἀφοῦ κὶ ὁ κ. Παναῖς δὲν τῆρει γιὰ τίποτα νὰ θυμῶσται τὴν κριτικὴν τοῦ κ. Παπαλεξαντῆ.

— Στὰ φηγὰ βιβλία μὲς μπήσαν κ' οἱ Ἑλληνικὸι τοῦ κ. Κιστῆ Παναγιῶννη.

— Τὰ διαλεγτὰ αὐτὰ ἀγγέλματα, καλλιτεχνικὰ τυπωμένα, τὰ κουλάμε μὲ ἀρχαί, καθὼς καὶ τῆλλα.

— Τὸ Πλημμελειοδικεῖο μᾶς φέρτωσε προχθὲς καινοῦσιν ἔνομα κάρτα στὴ φάση μας, τὸν κ. Πλωτ.

— Ἐξὴ μῆνες, οὐ λέει ἄλλος φυλακὴ καὶ χιλίες δραχμὸσλες πρὸς τῆς. Μὲ τίς τῆς προσόντα καὶ Ρηγίης Φερραῖος γίνεσται!

Ο ΙΔΙΟΣ

ΣΤΟ ΑΓΓΑΜΑ ΤΟΥ ΚΟΛΟΚΩΤΡΩΝΗ

Ρωσσὸν, Κολοκωτρῶνη, τί νὰ δείχνης Κὶ ἄρηις τίς ματιές σου ποὺ νὰ ἔχνης... Μιστήριε μεγάλο καὶ τρανὸ! Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ θὰ ῥώταρα μόνον: Ἄν σ' ἐβλεπαν καὶ πάλι ζωντανό, Τί θάκανε γιὰ τοὺς Ρωσσικὸς σου τῆχα;

Ζωντανέφει γιὰ μιὰ στιγμή τὸ στόμα Τοῦ Στρατηγῆ καὶ ἀκούω νὰ λὲη ἄκομα Λόγια ποὺ κλειθνοῦν καὶ θυμὸ καὶ πῆνο: Τοῦ θάνατου γιὰ χάρη θὰ ζητοῦναι. Στὰ χιλία σας τὰ μάτια νὰ σφαλοῦσα Καὶ νάνοιγα τὰ δῶ μου χέρια μόνο.

ΕΝΑΣ

Φ Ω Σ

Ἔνας Ρωσσοὺς ἐπιστήμονας μελέτησε καὶ βρῆκε, λέει, πῶς τὸ ἤλεκτρικὸ φῶς εἶναι τὸ καλύτερο φῶς γιὰ τὰ μάτια. Ἦ ἀρχὴ του εἶναι πῶς ὅσο λιγώτερο ἀνοιγοκλείς τὰ ματόφυλλα, τόσο καλύτερο θὰ πεῖ πῶς εἶναι τὸ φῶς. Βρῆκε λοιπὸν ὁ Ρωσσοὺς πῶς τὰ ματόφυλλά μας ἀνοιγοκλείνουν κάθε λεπτὸ κατὰ τὴν ἀκρίλουθη ἀναλογία, δηλαδῆ.

Μὲ κερὶ 6, 8 φορὲς μὲ γὰρ 2, 8 φορὲς μὲ ἤλεκτρικὸ 1, 8 φορὲς.

Κάπου ὅμως πρέπει νὰ σκαλοῦσε τοῦ κῦρ Ρωσσου ἡ λογική. Γιατὶ βρῆκε ἄκομα πῶς μὲ τῆς ἡμέρας τὸ φῶς ὁ ἀνθρώπος ἀνοιγοκλεί τὰ ματόφυλλά του 2, 2 φορὲς τὸ λεπτό, ποὺ κατὰ τὴ θεωρία του θὰ πεῖ πῶς ὁ ἥλιος εἶναι χειρότερος ἀπὸ ἤλεκτρικὸ φῶς!

Τὸ καλύτερο φῶς γιὰ τὰ μάτια εἶναι ἡ μέρα, καὶ μὴν τὸ κοννάτε. Ὁ καθένας μπορεῖ νὰ τὸ δοκιμάσει. Γιατὶ μπορεῖ νὰ διαβάσει 6 καὶ 8 ὄρες μὲ τῆς ἡμέρας τὸ φῶς, καὶ ἀφοῦ κοιμηθεῖ, θὰ σηκωθεῖ μὲ ζωηρὰ καὶ ξεκουρασμένα μάτια. Ἄν ὅμως διαβάσει καὶ 4 ὄρες μὲ τὸ λαμπρότερο ἤλεκτρικὸ, τὰ μάτια του τὴν ἄλλη μέρα θὰ εἶναι κουρασμένα, ἴσως κόκκινα, ἴσως καὶ συμπλασμένα.

Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ εἶναι σωστὸ πῶς ὅσο λιγώτερο ἀνοιγοκλείς τὰ μάτια, τόσο καλύτερο εἶναι τὸ φῶς. Τότες ἂν τὰ εἶχες ἀδιάκοπα ἀνοιχτὰ τὰ μά-

τια σου, ἀφτὸ θὰ εἴτανε σημάδι πῶς τὸ φῶς ἐκείνη τὴν ὥρα εἶναι τὸ καλύτερο γιὰ σένα. Μὰ ὡς τόσο δὲν εἶναι ἔτσι, ἀφοῦ τὸ ἀνοιγοκλεῖμα χρησιμεῖται νὰ σὺ νοτίζει καὶ νὰ σὺ παστρέβει τὴν ἀπανωσιὰ τοῦ ματιοῦ. Ἐγὼ ὑποθέτω πῶς τὸ καλύτερο ἀνοιγοκλεῖμα εἶναι τὸσο ὅσο μᾶς προξενεῖ ὁ ἥλιος, καὶ πῶς τὸ ἀργότερο ὅπως καὶ τὸ συχνότερο εἶναι βλαβερό.

Τὸ ἤλεκτρικὸ φῶς ἴσως μᾶς εἶναι τὸ καλύτερο ἀπὸ κάθε ἄλλο τεχνητὸ φῶς. Εἶναι ὅμως πάλι ζήτημα ἂ δὲν ἔχει καὶ τὰ κακὰ του τὰ ἔμμεσα. Γιατὶ ἀπ' ὅτα βρεθῆκε, ἀρχίζει μὲ τὰ σωστὰ του ὁ κόσμος νὰ κάνει νύχτα μέρα, καὶ ἀφτὸ δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι πολὺ βλαβερό. Μὲ τὸν καιρὸ θ' ἀδυνατέφουν καὶ θὰ γερνοῦν τὰ μάτια μας πολὺ πρὸ νωρίς, ἢ καὶ λίγο λίγο θὰ γενυνόμασται κληρονομικὰ μακροθώρηδες ἡἀδυνατοθώρηδες. Στὸν πόλεμον τῆς Ἀφρικῆς βρεθῆκε πῶς οἱ Βόρηδες σημάδεσαν πολὺ καλύτερα ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοῦς, καὶ ἡ ἰδέα εἶναι πῶς ἔχουμε τὰ μάτια πρὸ γέρα, ἐπειδῆς ἀρχίζοντας τὴ δουλιὰ τους μὲ τὰ χαράματα κουρνίζουσε μὲ τίς ὀριθε, σὰ χωριανοὶ ποὺ εἶναι. Ἄν εἶναι ἔτσι, καὶ λογαριάζουμε δηλαδῆ τὰ ἔμμεσα ἀποτελέσματα ἴσως τὸ καλύτερο φῶς εἴταν τὸ βυρηνικὸ, τὸ φῶς ἀπὸ τὰ ζύλα ποὺ καίγανε στὸ τζάκι (πυρὸς ἀσβῆ). Διαδ. Γ. 206). Γιατὶ τέτιο φῶς σ' ἀνάγκαζε τὴ νύχτα νὰ μὴ μεταχειρίζεσαι παρὰ πολὺ λίγο τὰ μάτια, ἢ καὶ νὰ κοιμῶσαι νωρὴ νωρὴ νὰ κοιμάσαι.

Τὰ μέρη ὅπου τὸ μερινύχτι χωρίζεται εἰς δὺ ἰσὰ κομάτια εἶναι βλοσυρὰ τοῦ θεοῦ, γιατί ἐταί ὅλη σου τὴ δουλιὰ τὴν κάνεις μὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλιου, δουλεύεις δηλαδῆ τὰ νέβρα σου ὅσο σ' ἐπλάσε ὁ Θεὸς νὰν τὰ δουλεύεις, καὶ ἐπειτα ἔχεις ἀρεκετὸν καιρὸ νὰν τὰ ξεκουράσεις. Τέτιο βλοσυρὸ μέρος εἶναι καὶ ὁ τόπος μας. Κὶ ἂν πηραῖναμε ἑμεῖς μὲ τὰ δικὰ μας μυαλὰ καὶ δὲ μαϊμουδιάζαμε ἀπελπιστικὰ τοὺς ξένους, θὰ κάναμε ἀνάλογη τὴ ζωὴ μας μὲ μεγάλο μας ὄφελος. Τῶν παιδιῶν μας, ἂς ποῦμε, θὰν τοὺς ἀρχίζαμε τὰ μαθήματά τους στὶς 7 τὸ πρωτὸ τὸ ἀργότερο—ἀφίνοῦντας μὲ ὥρα γιὰ νὰ σηκωθοῦνε στὶς 6, νὰ καλοπλουθῶναι, νὰ φᾶν, καὶ νὰ χωρατέφουνε μιὰ σταλα—καὶ θὰν τὰ πλογαζάμα ἀπὸ τὶς 8. Ἄντις ὅμως ἐταί, ἑμεῖς τοὺς κάνουμε τὴ νύχτα μέρα. Ἐγὼ εἶδα ἕνα σωρὸ παιδιὰ 14 καὶ 12 χρονῶν, ἀγρία καὶ κορίτσα, μέσα στὰ θεάτρα νὰ κάθονται ὡς στὶς 12 καὶ ἀργότερα, καὶ μάλιστα νὰ βλέπουν... ὡχ θὲ μου, ἰ ἔβλεπαν καὶ τὸ ἀνοιγοκλεῖν! Τέτια παιδιὰ σὰ μεγαλώσουν, θὰ ἔχουμε γερᾶσαι τὰ νέβρα τους παρακάικρα, θὰ ἔχουμε χάσει τὴν ἐνεργεῖα τους, καὶ μὲ τὴν ἐνεργεῖα τῆ θέλησή τους, τὴν παλκαρία τους, θὰ ἔχουμε γίνει ἀσκοπα, δίχως ἕθικη.—Ἄκρισαιοὶ σωστοί, εἵτοιμοι σὰ φορεσιές τῆς Βιέννας. Τὸ μεγάλο δηλαδῆ χάρισμα ποὺ μᾶς ἔδωκε ὁ Θεὸς πάει χαμένο, καὶ σὺ θυμίζει τῆς γραφῆς τὴν ρητὴ. Μὴ βάλετε τοὺς μαργαρίτας ὁμῶν ἐμπροσθεν τῶν... πιδήμων.

Ἐπὶ ἄρχουν ὅμως φαίνεται, καὶ χειρότεροι μας, οἱ Ἰσπανοί. Στὴ Μαδρίτη, ἀκούω, οἱ καφενέδες κ. τ. λ. εἶναι ἀνοιχτοὶ ὅλη νύχτα, καὶ ἡ δουλιὰ τὴν ἡμέρα ἀρχίζει πολὺ ἀργά. Τὰ κυβερνητικὰ γραφειὰ μῶλις τὸ μεσημέρι κούτσουσκουπιζοῦνται· ἡ δουλιὰ τους ἀρχίζει τὸ ἀπομεσήμερον κατὰ τὶς 5 καὶ τελιώνει στὶς... 6. Τέτιο σύστημα πῶς πρέπει νὰ κάνει τὴν καρδιὰ μερικῶν μας πολιτικῶν καὶ ἀρχιπολιτικῶν νὰ χοροπηθᾶ ἀπὸ πόθο!

Ἦ λὲν οἱ δικοὶ μας γιατροὶ γιὰ ὅλη ἀφτὴν τὴν ἱστορία; Ὁ Φωτιστικὸς μας, ὁ Ἄβαζος, ὁ Γνεφτός, ὁ Ἐξαρτς, ὁ Krüger, καὶ τοῦ λόγου σου, Νοῦμα;

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΞΕΝΟΜΑΝΙΑ

Μόναχο 5)18 του Σεπτεμβρη 1904

Κύριε Διευθυντή,

Με μεγάλη μου ευχαρίστηση διαβάζω τον αγαπητό «Νουμά» που μόνος, στο πελαγο της 'Αθηναϊκής δημοσιογραφίας, ανάλαβε να κάμη κάτι τι σωστό, ρωμαϊκό, να γράφη δηλ. την έθνική μας γλώσσα που μόνη νοιώθει ο λαός. 'Αλλά με κακοφάνισμό μου βλέπω πως, καθώς και στις άλλες εφημερίδες που βγαίνουν στην 'Αθήνα, έτσι και στο «Νουμά» πολλοί που γράφουν παίρνουν ψευδώνυμα από ξένες γλώσσες, πράμα που έχει δυό άτοπα. Το πρώτο είναι που κάνει το λαό να νομίζει πως σωφός γίνεται μόνο όποιος έχει γλωσσολογικά ευρωπαϊκά, πράμα άτοπατάτο, γιατί ήδη ο κάθε ανατολίτης σχημάτισε την ιδέα πως ότι είναι ευρωπαϊκό είναι και θαυμάσιο. Το δεύτερο είναι πως δεν ξέρει να διαβάση λατινικά γράμματα κ' έτσι ή αλλιώς το Chiensis λ. χ. Κιένση, Χιένση. Καλό θα είτανε να είμαστε σ' όλα ρωμαίοι, αφήνοντας τα φράγκικα στους πρόστυχους κι άχαρχτήριστους.

Πρόθυμος

Αναγνώστης του «Νουμά».

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Φίλε «Νουμά»,

Μας δηγούνται το ακόλουθο θέμα δασκικλούςνης που έγινε στην 'Αθήνα.

Ο γυμνασιάρχης αναπλήρωνε τον καθηγητή των μαθηματικών που άπουσίαζε, και έδινε θέμα για γραπτές εξετάσεις.

— Να γράψετε το δέκατον έκτον πρόβλημα της Γεωμετρίας.

— !!!

— Μά, κύριε Γυμνασιάρχα, έτόλμησε κάποιος, πως μπορούμε να θυμόμαστε παιά είναι το 16ον πρόβλημα;

— Έ, τί με μέλει έμένα; 'Εγώ δεν είμαι μαθηματικός.

Με παλλά βάσανα έπέστηκε ο κ. Γυμνασιάρχης πως είναι σωστό να φέρη ένα βιβλίο για να υπαγορεύη το 16ον πρόβλημα.

Δικός σου

ΑΝΑΠΟΛΟΣ

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

ΤΟΥ ΛΟΓΓΟΥ

ΔΑΦΝΗΣ ΚΑΙ ΧΛΟΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑ :

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΚΑΡΤΟΔΕΜΕΝΟ

2 δραχμές

Στο γραφείο του «Νουμά» και στο βιβλιοπωλείο της «Εστίας».

ΕΘΝΟΠΙΩΡΟ

Και πάλι μάρα σύμφερα τη μέρα σκοτεινίζουσ
 τ' άγέρη πάλι φύσηξε, το μούγκρισμα άρχίζει
 τη θάλασσα άρπίζει
 κι' από τα δένδρα κίτρινα φύλλα 'στη γη σκορπίζει.

Τα χελιδόνια φύγανε, τ' άγρόνια δε λαλούνε
 μόνον ο κοϊκος στα κλαριά, σαν κάποιος να στενάζει
 λυπητερά φωνάζει
 κι' όλης της νύχτας τη σιωπή μόνον αυτός τρομάζει

Σα μαραμμένη, σκυθρωπή, άπλώνεται η φύση.
 μια λύπη νοιώθει κι' η ψυχή π' άληθινά ποιάει
 κι' όλόθερμα ζητάει
 παρηγοριά στην άγκαλιά εκείνης π' αγαπεί!

Τ' άστέρια κρύβονται δειλά στα σύμφερα 'πό κάτω
 στη θάλασσα τα κύματα κυλιούνται άφρισμένα
 και φεύγουν ένα ένα
 σαν τις στιγμές της νεότητος μας που φεύγουν όλοένα.

ΑΝΤ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΦΙΛΗΝΤΑ

Μερικοί μας ρωτούν αν τα ταχυδρομικά θα 'ναι σε βάρος του άγοραστή. Όχι. Βασίς να σταλείτε μονάχα τη συδρομή σας 5 δρ. όσοι βρισκούσαστε στην 'Ελλάδα 5 φρ. χρ. όσοι στο 'Εξωτερικό (λάθος γράψαμε 10 στην αλληλογραφία του 110 αριθμού) και 20 γρόσια όσοι στην Τουρκία και για όλα τ' άλλα θα φροντίσουμε έμεις—της 'Ελλάδας, στα γραφεία του Νουμά, είπαμε, της Τουρκίας, στο Φ. Φωτιάδη γιατρό, Pera con/pole agha-hamam 40, και του 'Εξωτερικού, όπου σας έρχεται πιδ βολικά. 'Ακόμα μας ρωτούν μερικοί—Τι αντίσκημα θα 'χουμε που θα στείλουμε προπληρωμένη τη συδρομή τους.

Πρώτο αντίσκημα, που μόνο μ' άπτον τον τρόπο θα μπορούσε να τυποηθεί το βιβλίο, γιατί ο Φιλήντας δεν έχει περισεμένα λεφτά που να ξοδέψει και για το τύωμα. Δέφτερο... μά τι να το κάνατε το δέφτερο; δε σας φτάνει τάχα από το μ' 5 δραχμάς συνεργάτε ο καθένας σας σε τέτοια σπουδαία δουλειά; έμπρός λοιπό μην άμελείτε για να τελειώνει μια όρ' άρχύτερα κι' άφτη η δουλειά και ν' άρχνίσουμε 'λλη. 'Ας προσπαθήσουν οι φίλοι να γράψουν όσο μπορούνε πλιότερους συνδρομητάδες δινοντάς τους να καταλάβουν πως από είν' ένα άπ' τα λίγα βιβλία που δε μετανοιώνει κανείς γιατί έδωσε τον παρά του.

ΤΟ ΚΡΑΣΙ

Στατικά για το περίφημο βιβλίο του φίλου μας κ. Κ. Στασινόπουλου.

Άριθ. 22740

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Νομάρχης Κράτους

Ο κ. Κων. Στασινόπουλος εξέδωκεν άρτι αξιόλογον πραγματείαν οίνου κρινομένην ως λίαν χρήσιμον τοις περι την άμπελοργίαν και οίνοποιίαν καταγινομένοις, έφω συνιστώμεν 'Υμίν ταύτην προς εύρυτέραν διάδοσιν.

Ο 'Υπουργός
Γ. Θεοτόκης

Το έδιο 'Υπουργείο των 'Εσωτερικών με άλλη διαταγή του (αριθ. 25890) άγόρασε 30 σώματα άπ' το Κρασί» και τάσταυσε στους διαφόρους γεωργικούς σταθμούς και στο γεωργικό σχολείο.

αριθ. 12731

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΤΜΗΜΑ Γ'

Προς τας έν Τουρκία, Βουλγαρία και Ρουμανία Προξενικάς άρχάς της Α. Μ.

Ο κ. Κωνστ. Α. Στασινόπουλος, εξέδωκεν άρτι πραγματείαν οίνου, ήτις έκρήθη υπό ειδικών άνδρών ως άριστή και χρησιμωτάτη εις τοις καταγινομένοις περι την άμπελοργίαν και οίνοποιίαν.

Τήν πραγματείαν ταύτην σας παρακαλούμεν όπως συνιστάτε εις τοις έν τη περιφέρειά της όφ' όμεις Προξενικής 'Αρχής ενδιαφερομένοις, δυναμένους να άπευθύνωνται άπ' εύθείας τω κ. Στασινοπούλω, διαμένοντι έν 'Αθήναις.

Ο 'Υπουργός
Α. ΡΩΜΑΝΟΣ

Όποιος στείλει τόν έδιο συγγραφέα (όδός Ζήνωνος 4 β δραχ. 3.50, κι άπ' το 'Εξωτερικό δραχ. 4, θα λάβη το Κρασί, χωρίς να πληρώσει ταχυδρομικά.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κκ. Dr G r i e n k e, vice-consul d' Allemagne Βέρνα και Ν. Αποστολάκη, Λαχώρα των 'Ινδιών. 'Ελάδαμ τή συντρομή και σας ευχαριστούμε. — κ. Β. 'Αθα. Στείλτε να τα πάρωτε από το γραφείο, — κ. Ν. Μαργ. Ευχαριστούμε. Θα δημοσιεντούνε—κ. Ροβ. Για το μικρό διαγωνισμό μας του Σεπτεμβρη δεχόμαστε Ισα με την Πέμπτη βράδυ. — κ. 'Αρχαιομανή. 'Εμειναν μερικά τυπογραφικά λάθια στη «Μήδεια» και μπορείτε να τα διορθώσετε. Να που σας τα λέμε : Σκηνή πρώτη, στίχοι 15 γράψε το υ ά ν τ ρ ό σ τ η ς αντί του άντρός», Σκηνή Β' στίχοι 8 «Και γγίζει την καρδιά τους, τση θλίψην έχω», Σκηνή Γ' στίχοι 13: Τώρα χαθήτε! άπ' όλους σας λόρη' ως μή μένη», Σκηνή Δ' στίχοι 71 «Του κάκου λiew δεν πην τόσο ψηλά οι φωνές μας;» Σκ. Δ' στίχοι 73 «Με βογγητά στριγγόφωνα βαρειάναθεματά» Σκ. ΣΤ' σ. 11 «Μά Κρέοντα μίαν χμοιρη κτλ.» Σκ. Β' στίχοι 35 : «Κακό ως μήν τον εύρη γιατ' είν' άφαντικός μου». Και στα πρόσωπα του δραμάτου ύστερ' από τα είλαidia πρέπει να προστεθή ο «'Αγγελος».

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντοκοι καταθέσεις

Η 'Εθνική Τράπεζα δέχεται έντόκουσ καταθέσεις εις τραπεζικά γραμμάτια και εις χρυσόν, ήτοι εις φράγκα και λίρας στερλίνας άποδοτέας εις ώρισμένην προθεσίαν ή διαρκείας Αί εις χρυσόν καταθέσεις και οι τόκοι αυτών πληρώνονται εις το αυτό νόμισμα εις 8 έγένετο ή καταθέσεις, εις χρυσόν ή δι' έπιταγής ύψους (chégue) επί του έξωτερικού και έπιταγήν του όμολογιούχου.

Το κεφάλαιον και οι τόκοι των όμολογιών πληρώνονται έν τω Κεντρικω Καταστήματι και τη αίτήσει του καταθέτου έν τοις 'Υποκαταστήμασι της Τραπεζής, έν Κερκύρα δε, Κεφαλληνία και Ζακύνθω δις των ύποκαταστημάτων της 'Ιονικής Τραπεζής.

Τόκοι των καταθέσεων

1	1)2	ταίς	0)0	κατ' έτος	δις	καταθ.	6	μηνών
2	»	»	0)0	»	»	»	1	έτους
3	1)2	»	0)0	»	»	»	2	έτων
2	»	»	0)0	»	»	»	4	έτων
4	»	»	0)0	»	»	»	5	έτων

Αί όμολογοί των έντόκων καταθέσεων έκδίδονται κατ' έκλογήν του καταθέτου όνομαστικά ή άνώνυμοι.